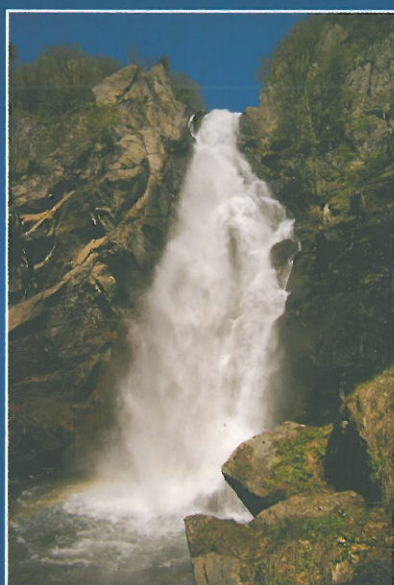

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ ΔΗΜΟΥ ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ

Παράνεστι

*«από τις όχθες του Νέστου
στις πλαγιές της Ροδόπης»*

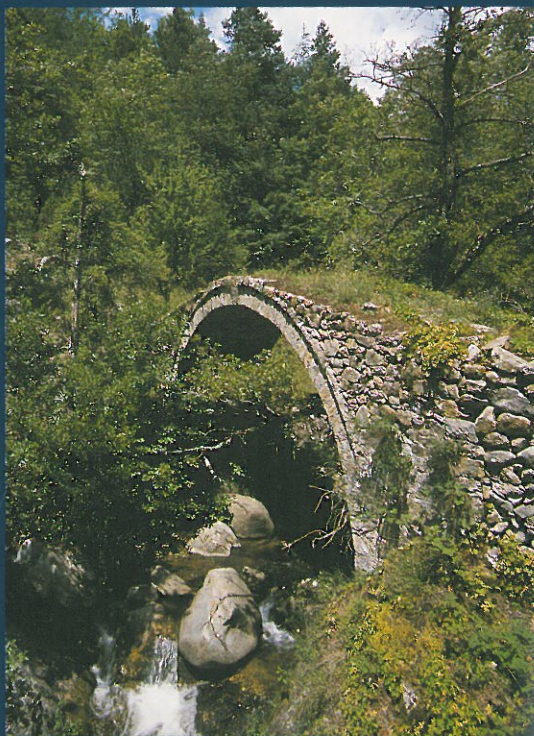
ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ

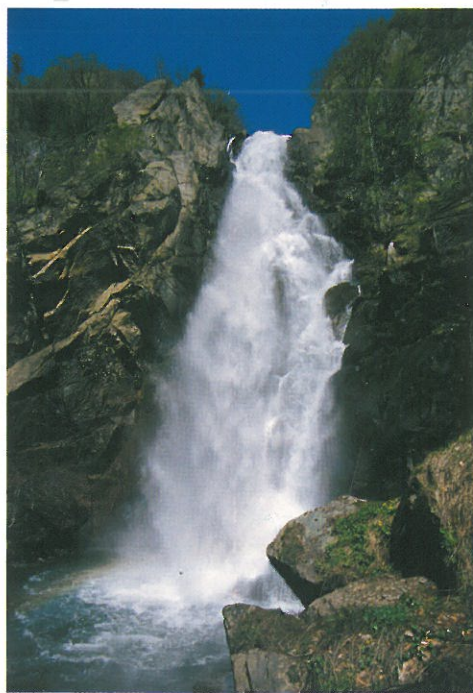
Σύντομη ιστορική αναδρομή

Τα πρώτα ίχνη ανθρώπινης παρουσίας από την περιοχή του Παρανεστίου προέρχονται από το Αρκουδόρεμα και ανάγονται στην Παλαιολιθική Εποχή. Έκτοτε η κατοίκηση της περιοχής υπήρξε συνεχής. Η θρακική φάση της ιστορίας της τελειώνει με την έλευση των Ελλήνων και την ενσωμάτωσή της στο βασίλειο της Μακεδονίας. Τους Μακεδόνες διαδέχτηκαν οι Ρωμαίοι και αυτούς οι Βυζαντινοί. Από τα Βυζαντινά, τουλάχιστον, χρόνια σώζονται τα ερείπια οχυρώσεων στις κορυφές υψωμάτων που διαφεντεύουν τα περάσματα του Νέστου. Μετά την οθωμανική κατάκτηση η περιοχή κατακλύστηκε από μουσουλμάνους εποίκους, οι οποίοι εγκαταστάθηκαν και έζησαν σε ορεινές κοινότητες, όπου και άφησαν τα ίχνη τους, π.χ. κοιμητήριά τους, στα οποία το πλήθος των μνημάτων μαρτυρεί κατοίκηση επί γενεές γενεών... Κύρια ασχολία των πληθυσμών αυτών ήταν η γεωργία και η κτηνοτροφία. Σ' αυτά τα ορεινά χωριά, μετά το 1922, τους μουσουλμάνους κατοίκους, που αναχώρησαν με την ανταλλαγή των πληθυσμών, τους αντικατέστησαν πρόσφυγες της Μικρασιατικής Καταστροφής. Αυτοί, μαζί με τους Σαρακατσάνους νομάδες, που δημιούργησαν μόνιμες εγκαταστάσεις στην περιοχή, αποτέλεσαν σε δύσκολους καιρούς θεματοφύλακες και προμάχους του ελληνισμού...

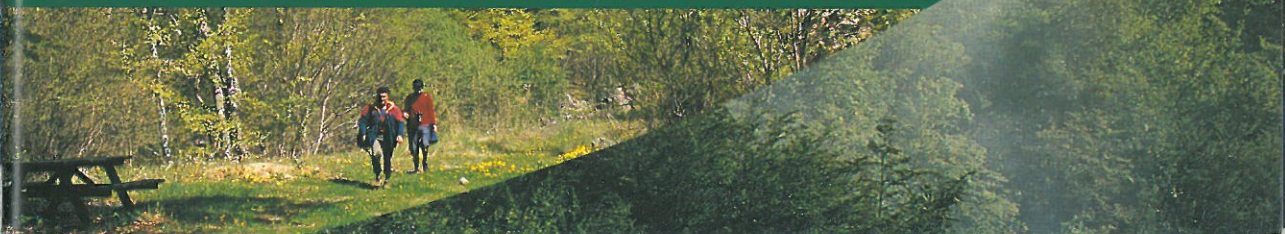
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ ΔΗΜΟΥ ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ

Παράνεστι

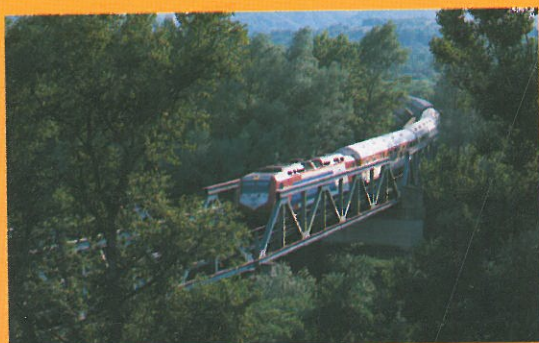
*από τις όχθες του Νέστου
στις πλαγιές της Ροδόπης*

ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ

Το προφίλ του Παρανεστίου

Η Ροδόπη αναδυόμενη από την πρωινή ομίχλη.

Η αμαξοστοιχία Intercity πάνω από το ποταμό Νέστο.

Καπνόφυτο. Το οικολογικό εργαστήριο.

Aφετηρία των εξερευνητικών μας διαδρομών στην Παρανέστια Γη είναι η κωμόπολη του **Παρανεστίου**. Χτισμένη κοντά στις όχθες του ποταμού Νέστου (στον οποίο οφείλει και το όνομά της) σε υψόμετρο 120 μέτρων και σε απόσταση 39 χιλιομέτρων από τη Δράμα αποτελεί το διοικητικό και οικονομικό κέντρο ενός μεγάλου σε έκταση (789 περίπου τετραγωνικά χιλιόμετρα) αλλά αραιοκατοικημένου δήμου. Το Παρανέστι συνδέεται με τη Δράμα οδικώς και σιδηρο

Παρανέστι. Γενική άποψη.

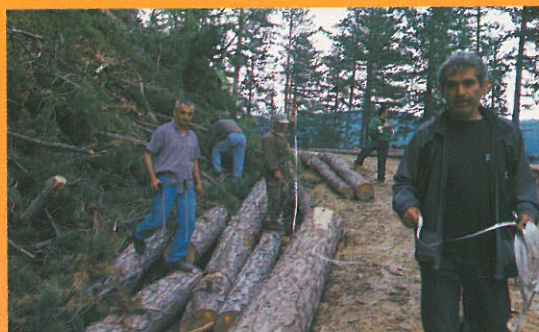
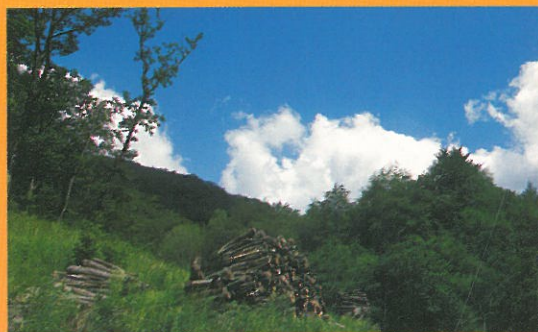
Τα απογεύματα στο Παρανέστι έχουν τη δικιά τους γλύκα. Είναι η ώρα του καφενείου, της παρέας, της κουβέντας.

δρομικώς, καθώς η κωμόπολη βρίσκεται πάνω στη σιδηροδρομική γραμμή Θεσσαλονίκης-Κωνσταντινουπόλεως. Η μεταξύ Δράμας και Παρανεστίου διαδρομή είναι απολαυστική, αφού η σιδηροτροχιά διασχίζει περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους. Στην πραγματικότητα η διαδρομή αυτή προετοιμάζει τον ταξιδιώτη για την είσοδο του στα **Θρακικά Τέμνη**, την πανέμορφη κοιλάδα που σχηματίζει με τους μαιανδρισμούς του ο Νέστος αμέσως μετά το Παρανέστι. Ένα από τα πρώτα αξιοθέατα του Παρανεστίου είναι ο κουκλιτικός σιδη-

ροδρομικός του σταθμός. Κατασκευασμένος στα τέλη του 19ου αιώνα από γαλλική εταιρία διασώζει τη φινέτσα μιας χαμένης στις μέρες μας αισθητικής...

Οι κάτοικοι του Παρανεστίου είναι δραστήριοι και εγκάρδιοι. Πρόσφυγες δεύτερης ή και τρίτης πλέον γενεάς επιμένουν να ζουν στη γη των πατέρων τους και να ασχολούνται με τον πρωτογενή τομέα παραγωγής. Λίγοι από αυτούς ασχολούνται πια αποκλειστικά με τη **γεωργία** καλλιεργώντας κυρίως καπνό, σιτηρά και φυτά κατάλληλα για ζωοτροφές. Οι περισσότεροι ασχολούνται με την **κτηνοτροφία**. Εκτρέφουν κυρίως βοοειδή και αιγοπρόβατα. Τα κτηνοτροφικά προϊόντα της περιοχής του Παρανεστίου είναι εξαιρετικά και οι μεγαλύτερες ποσότητές τους προωθούνται και διατίθενται σε μεγάλες αγορές εκτός των ορίων του Δήμου. Σε μια περιοχή που καλύπτεται σχεδόν εξολοκλήρου (κατά 98%) από δασικές εκτάσεις είναι φυσικό η **υλοτομία** να αποτελεί για τους κατοίκους της σημαντική

Στο μικρό παντοπωλείο της γωνίας μπορείς ακόμη να βρεις κυριολεκτικά τα «πάντα» τακτοποιημένα με τρόπο θαυμαστό!

πλουτοπαραγωγική πηγή. Σήμερα στην περιοχή του Παρανεστίου λειτουργούν τρία δασικά εργοτάξια, του Λεπίδα, της Στάμνας και του Φρακτού.

Εκτός της ξυλείας, τα δάση του Παρανεστίου προσφέρουν εκτεταμένες **λιβαδικές εκτάσεις** για τη βόσκηση των κοπαδιών και άριστες συνθήκες για **κυνήγι**, καθώς βρίθουν από σημαντικούς πληθυσμούς εκλεκτής θηρατοπανίδας. Πηγές δασικού πλούτου, που αναμένουν την ορθολογική τους αξιοποίηση, είναι και τα ποικίλα **αρωματικά φυτά** (τσάι, ρίγανη κτλ.), καθώς και τα διάφορα είδη εδώδιμων **μανιπαριών**, που αποτελούν για τους γευσινώστες σοβαρή γαστρονομική πρόκληση. Και για όσους αγαπούν το **ψάρεμα** τα νερά του Νέστου και των παραποτάμων του με τις τεράστιες σολωμοπέστροφες και τα άλλα είδη ψαριών επιφυλάσσουν δυνατές συγκινήσεις.

Αλλά το Παρανεστίο είναι γνωστό και για τις σπου-

δαίες ταβέρνες του. Φημισμένα είναι και τα καταπληκτικά παραδοσιακά γλυκά και εδέσματα (πίτες, τραχανάδες κτλ.) που παράγονται και διατίθενται από γυναίκες της περιοχής.

Το νεότευκτο ξενοδοχείο «Philoxenia» προσφέρει υποδειγματική περιποίηση και άνεση. Η προσέλευση επισκεπτών καθ' όλη τη διάρκεια του έτους έχει καταστήσει αναγκαία τη δημιουργία και νέας ξενοδοχειακής μονάδας, η οποία είναι σχεδόν έτοιμη να εξυ-

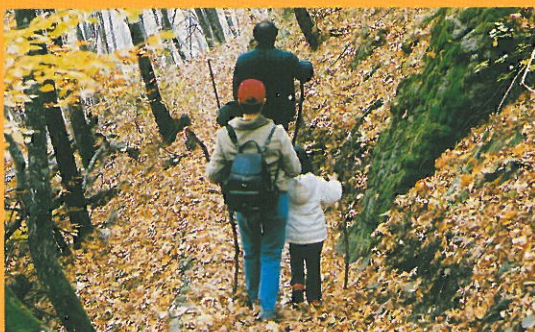
Το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Παρανεστίου δημιουργήθηκε με μια σύγχρονη εκθεσιακή - μουσειακή αντίληψη σε συνεργασία με επιστήμονες του Πανεπιστημίου Κρήτης. Το αποτέλεσμα αποζημιώνει όχι μόνο τους επισκέπτες, Έλληνες και ξένους, αλλά ανταποκρίνεται και στις απαιτήσεις ανθρώπων με ειδικά ενδιαφέροντα.

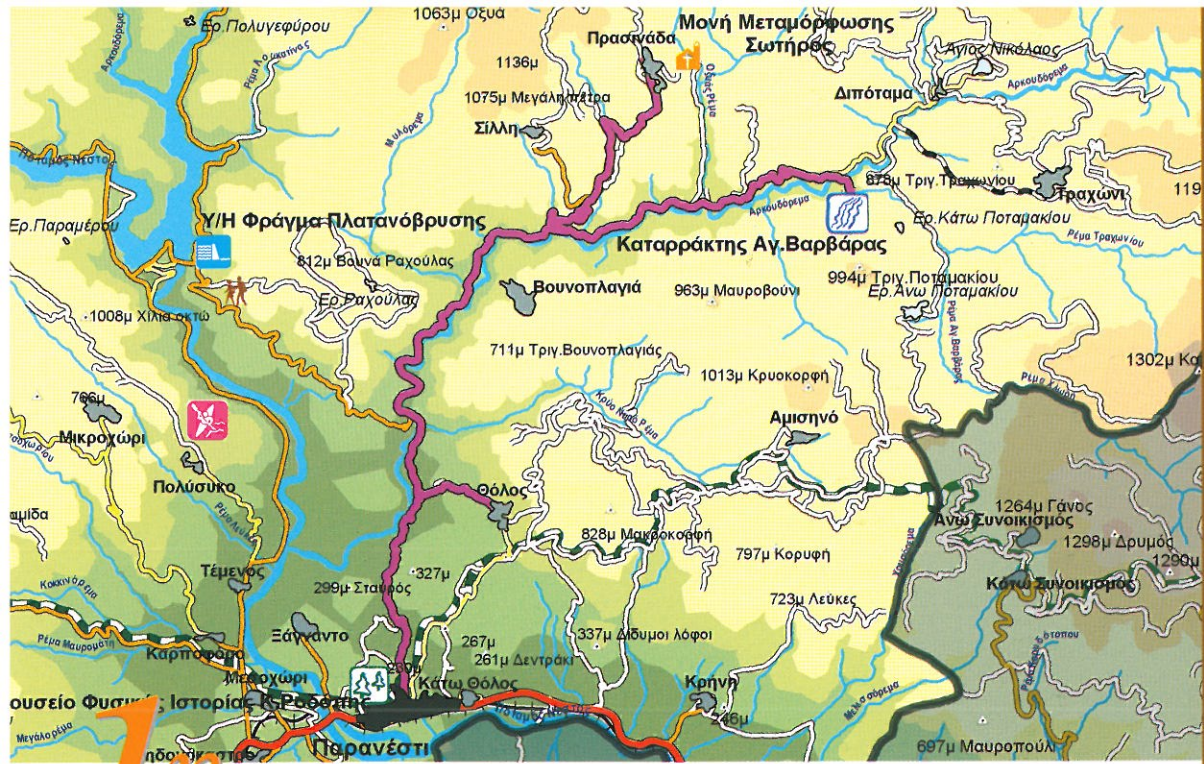
πηρετήσει τις αυξημένες ανάγκες.

Το Παρανέστι θα αποτελέσει την αφετηρία της περιήγησής μας στο βορειοανατολικό τμήμα του Νομού Δράμας, το οποίο καταλαμβάνεται εξολοκλήρου από τον ορεινό όγκο της κεντρικής Ροδόπης. Αυτό που κάνει το Δήμο Παρανεστίου προορισμό ιδιαίτερα ελκυστικό είναι η δυνατότητα που προσφέρει στον επισκέπτη του να έρθει σε επαφή με τη μεγαλοπρέπεια ενός παντελώς απρόβλεπτου ορεινού τόπου. Δάση απάτητα πανύψηλων δέντρων εναλλάσσονται με λιβάδια απερίγραπτης ομορφιάς, ενώ μικρά και μεγάλα ρέματα συμπληρώνουν με ήχο και κίνηση το υπέροχο σκηνικό σχηματίζοντας καταρράκτες επιβλητικούς στην πορεία τους προς τον Νέστο. Μια πρώτη γεύση για το τι πρόκειται να δει κανείς μπορεί να πάρει στο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Παρανεστίου. Πρόκειται για ένα χώρο διαμορφωμένο με γνώση

και μεράκι, όπου ο επισκέπτης μπορεί παρατηρώντας τις προθήκες και τα σχετικά διοράματα να σχηματίσει μια συνολική εικόνα για τους βιότοπους της περιοχής του ποταμού Νέστου και της οροσειράς της Ροδόπης.

Η περιήγησή μας στον παράδεισο του Παρανεστίου ξεκινά. Είτε με εξοπλισμό πεζοπορίας ή ποδηλασίας είτε με μοτοσυκλέτα ή αυτοκίνητο, τα μονοπάτια και οι δρόμοι της Ροδόπης μας προ[σ]καλούν. Αλλά οι ευκαιρίες μας για περιπέτεια και ανακάλυψη δεν περιορίζονται μόνο σε κλασικές διαδρομές. Εδώ έχει κανείς τη δυνατότητα να δοκιμάσει τις φυσικές του αντοχές κάνοντας ράφτινγκ ή καγιάκ στις υδάτινες δίνες του Νέστου ή δίνοντας... τη μάχη του με τις επιβλητικές μερίδες που σερβίρονται στις πολυσύχναστες ταβέρνες του Παρανεστίου!

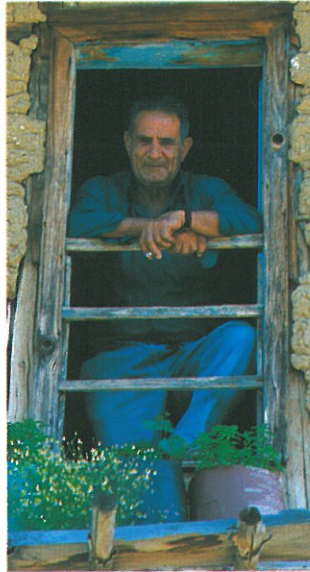
Γ διαδρομή γνωριμίας

(Ανω Θόλος - Πρασινάδα - Καταράκτες Αγίας Βαρβάρας - Ποταμάκια - Εξωκλήσι Κοιμήσεως της Θεοτόκου)

Ανω Θόλος: ο πρώτος σταθμός σ' αυτή την πρώτη διαδρομή μας. Σημάδι μας, για να μην μπερδέψουμε τη διασταύρωση που μας οδηγεί εκεί, το πάλαι ποτέ εργοστάσιο της «Πορσέλ», πέντε χιλιόμετρα από το Παρανέστι. Στρέφουμε δεξιά και εγκαταλείπουμε τον παλιό ασφαλτοστρωμένο δρόμο. Μετά από μια σύντομη ανάβαση φτάνουμε στον οικισμό που βρίσκεται σε υψόμετρο 320 μέτρων. Είναι χτισμένος σε

Στην Παρανέστια Γη το παρελθόν και η παράδοση γίνονται μέρος του παρόντος. Άνθρωποι αγαθοί και φιλόξενοι μας υποδέχονται παντού. Πρόσωπα οικεία και γελαστά που παραμένουν θεματοφύλακες ενός τρόπου ζωής που αθίνει.

Π Ρ Ο Σ Τ Η Δ Ι Δ Ρ Ο Μ Η Γ Λ Ν Ο Ρ Ι Μ Ι Α Σ

μια ομαλή πλαγιά με θέα προς τη Δύση. Εκτός από μερικούς κτηνοτρόφους, άλλοι κάτοικοι δεν ζουν πια στο χωριό. Αγελάδες κυκλοφορούν ελεύθερες παντού. Μόνο ο περίβολος της εκκλησίας τούς είναι απαγορευμένος... Και όμως η παραδοσιακή αρχιτεκτονική των πετρόχτιστων σπιτιών μάς εντυπωσιάζει. Μερικά από αυτά, όπως βέβαια και η απλοκεριά των κατοίκων, εξακολουθούν να μαρτυρούν πατροπαράδοτη αρχοντιά!

Ξαναγυρίζουμε στον κεντρικό δρόμο. Μετά από ένα περίπου χιλιόμετρο διαβαίνουμε τη σιδερένια γέφυρα του Αρκουδορέματος και προσπερνούμε την αριστερή διασταύρωση που οδηγεί στο Φράγμα της Πλατανόβρυσης και τα Θερμιά. Το Αρκουδορέμα, αυτή η αρχέγονη φλέβα της ιστορίας, κυλά τώρα δεξιά

μας. Κινούμαστε σε κατεύθυνση βορειοανατολική και με φορά αντίθετη προς εκείνη της ροής του Αρκουδορέματος. Ο ασφαλτοστρωμένος δρόμος του επαρχιακού οδικού δικτύου κατευθύνεται προς στους οικισμούς της Σίλλης και της Πρασινάδας.

Η **Πρασινάδα**, ο δεύτερος σταθμός μας, είναι οικισμός σε υψόμετρο 680 μέτρων. Απέχει από το Παρανέστι δεκαεννέα χιλιόμετρα. Τα τελευταία έξι από αυτά, ίσως τα πιο ανηφορικά, είναι μετά το σημείο που ο δρόμος διακλαδίζεται και η αριστερή ασφαλτοστρωμένη διακλάδωση ανεβαίνει προς την Πρασινάδα, ενώ η δεξιά, η χωμάτινη, συνεχίζει με κατεύθυνση ανατολική. Από το ύψος του οικισμού αγναντεύουμε ένα τοπίο άγριας ομορφιάς. Η βλάστηση την άνοιξη οργιάζει. Η θέα γίνεται ακόμη εντυπωσιακότερη από τον περίβολο

Βράχοι, σμιλεμένοι από την αέναη ροή των υδάτων, μετατρέπονται σε θαυμάσια γλυπτά, χρωματισμένα αριστοτεχνικά από τον αλάθητο χρωστήρα της φύσης.

Η Ιερά Μονή Μεταμορφώσεως του Σωτήρος θεμελιώθηκε στον ίδιο χώρο, όπου, καθώς λέγεται, υπήρχε βυζαντινό μοναστήρι.

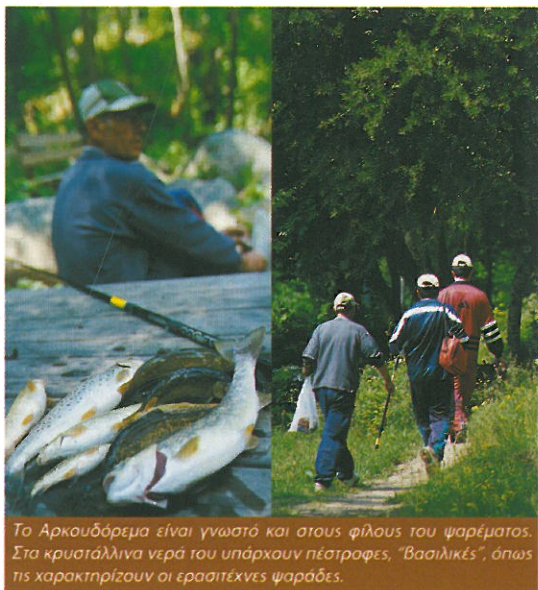
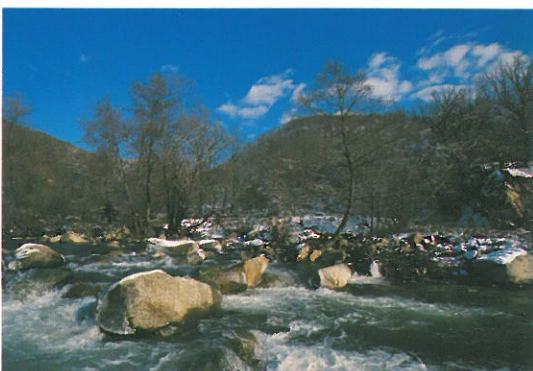
της νεότευκτης **Ιεράς Μονής Μεταμορφώσεως του Σωτήρος**, που χτίστηκε, καθώς λέγεται, στη θέση παλιότερου βυζαντινού μοναστηριού.

Στην Πρασινάδα το ασφαλτοστρωμένο επαρχιακό δίκτυο τελειώνει. Οι οδηγοί συμβατικών αυτοκινήτων καλό είναι να γνωρίζουν ότι το δίκτυο των δασικών χωματοδρόμων που κατευθύνεται από εδώ προς Βορράν (προς το δασικό εργοτάξιο της Στάμνας) προσφέρεται, κατά προτίμηση, για τετρακίνητα οχήματα.

Επιστρέφουμε στη διασταύρωση του ασφαλτοστρωμένου δρόμου με το χωματόδρομο. Παίρνουμε το χωματόδρομο οδηγώντας και πάλι παράλληλα προς το Αρκουδόρεμα, το οποίο ελίσσεται ανάμεσα από χαραδρώσεις λίγα μέτρα χαμηλότερα συνοδευόμενός μας με τον ήχο της ροής του. Κατευθυνόμαστε

τώρα προς τον οικισμό των Διποτάμων. Η διαδρομή είναι μαγευτική: επιβλητικά βραχώδη συμπλέγματα σμιλεμένα από τις διαιώνιες ροές των υδάτων μας παρακολουθούν γυμνά ή ντυμένα με τους μεταβαλλόμενους χρωματισμούς μιας οργιαστικής βλάστησης, την οποία συνθέτουν μεσέδες (βαλανιδιές), σφεντάμια, γαύροι, μελιάρια και κρانيές...

Μετά από μερικά χιλιόμετρα, σε κάποιο σημείο που το ανάγλυφο της κοιλάδας ομαλοποιείται, συναντούμε πινακίδα του Δασαρχείου, η οποία μας πλη-

Το Αρκουδόρεμα είναι γνωστό και στους φίλους του ψαρέματος. Στα κρυστάλλινα νερά του υπάρχουν πέστραφες, "Βασιλικές", όπως τις χαρακτηρίζουν οι ερασιτέχνες ψαράδες.

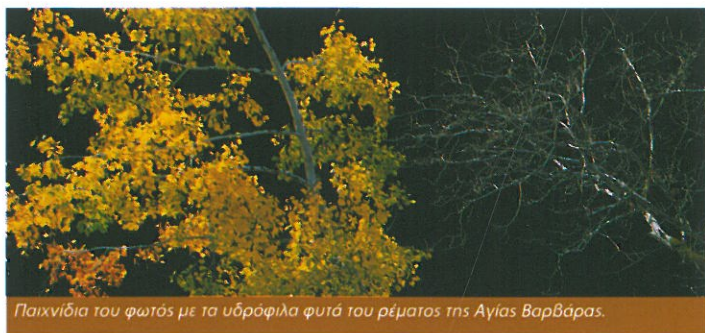

ροφορεί ότι ο πρώτος καταρράκτης της περιοχής βρίσκεται σε απόσταση εξακοσίων μέτρων. Αφήνουμε το αυτοκίνητο και πεζοπορούμε μέχρι την κοίτη του ρέματος, όπου το Δασαρχείο Δράμας έχει εγκαταστήσει ένα ξύλινο κιάσκι. Μια μικρή σιδερένια γέφυρα συνδέει εδώ τις δυο όχθες του ρέματος. Τη διασχίζουμε και συνεχίζουμε το δρόμο μας για τριακόσια ακόμη

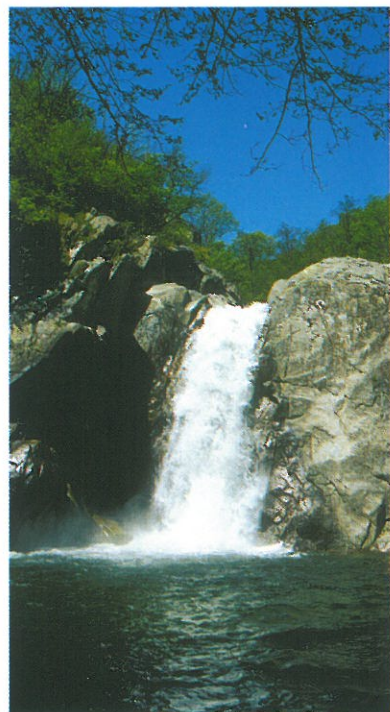
μέτρα ακολουθώντας ένα ευκολοβάδιστο μονοπάτι που πλαισιώνεται σε όλο το μήκος του από διάφορα δέντρα (μεσέδες, αγριοκερασιές, οστριές, καρυδιές). Ερείπια, ξερολιθιές και άλλα απομεινάρια ανθρωπινων κατασκευών παρακολουθούν πνιγμένα στο πράσινο το κάθε μας βήμα. Καθώς πλησιάζουμε στον προορισμό μας, το μονοπάτι γίνεται κατηφορικό,

Ιδανικός χώρος για αναψυχή η περιοχή της Αγίας Βαρβάρας προσελκύει μεγάλο αριθμό επισκεπτών σε όλη τη διάρκεια του χρόνου.

Παιχνίδια του φωτός με τα υδρόφιλα φυτά του ρέματος της Αγίας Βαρβάρας.

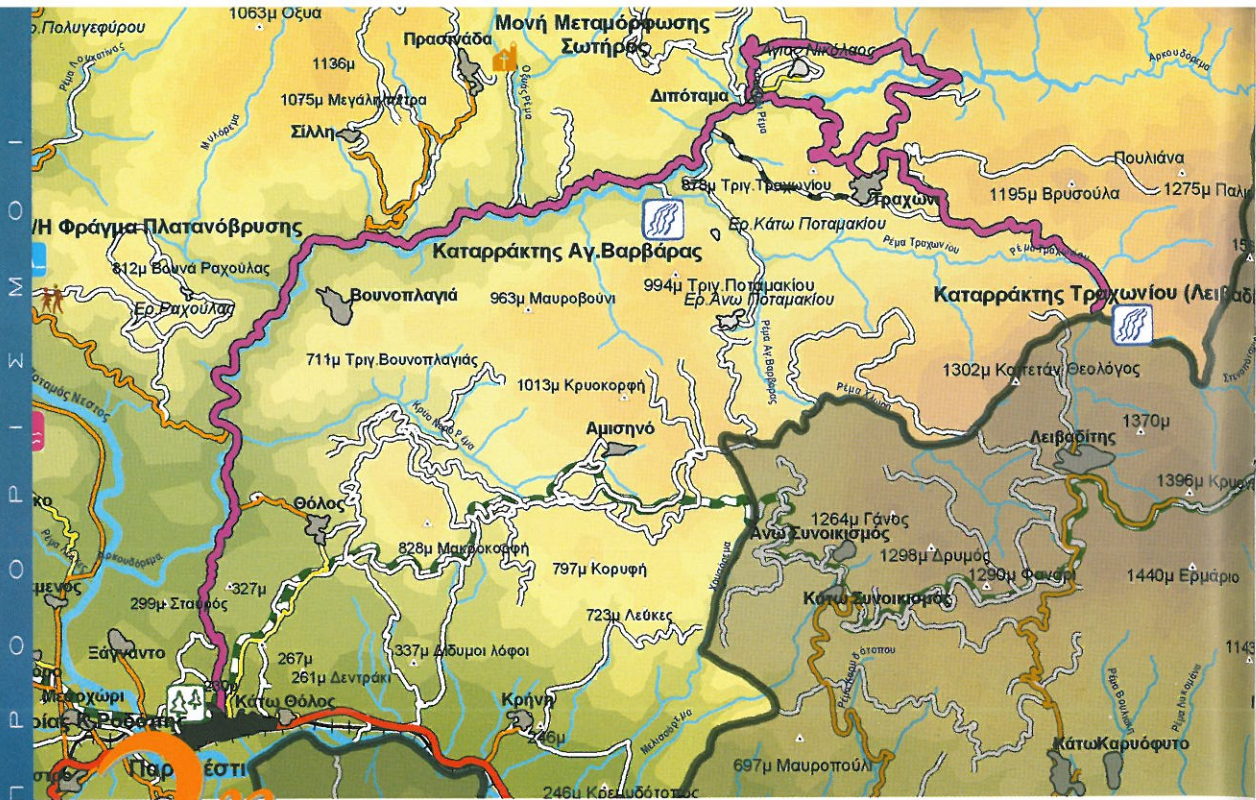

ώπου, στο τέλος, βρισκόμαστε μπροστά στον πανέμορφο **καταρράκτη της Αγίας Βαρβάρας**. Δεν είναι ιδιαίτερα ψηλός, είναι όμως αληθινά εντυπωσιακός, καθώς σχηματίζει μπροστά του μια μικρή λίμνη περικυκλωμένη από σκλήθρα και ιπιές. Μια πραγματική όαση!

Για την επιστροφή μας στο Παρανέστι μπορούμε να ακολουθήσουμε αντίστροφα την ίδια διαδρομή. Αν όμως αγαπούμε την περιπέτεια και διαθέτουμε τετρακίνητο όχημα, έχουμε και μια εναλλακτική, περισσότερο

συναρπαστική, επιλογή. Να συνεχίσουμε για δύο ακόμη χιλιόμετρα προς την κατεύθυνση των Διποτάμων και να στρίψουμε δεξιά στη διασταύρωση που θα μας υποδείξει μια χειρόγραφη σήμανση. Η κατεύθυνσή μας είναι τώρα νοτιοανατολική. Περνάμε το Αρκουδόρεμα και ανηφορίζουμε προς τον ερειπωμένο οικισμό **Ποταμάκια**. Η διαδρομή μας είναι παράλληλη προς το ρέμα της Ντάλιας (εναλλακτικά γνωστό και ως ρέμα της Αγίας Βαρβάρας) που τα νερά του σχηματίζουν τον ομώνυμο καταρράκτη λίγο πριν από την έξοδό τους στο Αρκουδόρεμα. Συνεχίζουμε την πορεία μας με τον ίδιο προσανατολισμό και μετά από πέντε χιλιόμετρα φτάνουμε στο **εξωκλήσι της Κοιμήσεως της Θεοτόκου**. Εδώ κάθε χρόνο, τον Δεκαπενταύγουστο, γίνεται γλέντι τρικούβεργο από τους παλιούς κατοίκους της περιοχής και τους απογόνους τους. Ανταμωμένοι εκεί από την παραμονή οι πανηγυριώτες διασκεδάζουν με νταούλια και κεμεντζέδες, ενώ, δίπλα, στα καζάνια σιγοβράζουν ολονυχτίς πάνω σε μεγάλες φωτιές κασιόκια, φασόλια και πατάτες... Από εκεί εξακολουθούμε το δρόμο μας και ύστερα από μια περιπετειώδη διαδρομή δεκαεννέα χιλιομέτρων (χωρίς σήμανση) φτάνουμε στη ανατολική έξοδο του Άνω Θόλου. Προσπερνάμε τον οικισμό και μετά από τέσσερα ακόμη χιλιόμετρα μπαίνουμε στο Παρανέστι.

2η διαδρομή γνωριμίας

(Διπόταμα - Τραχώνι - Καταρράκτης Τραχωνίου - Φάρμα Αυγητίδη - Γεφύρι Παλιού Φυλακίου)

Ακολουθούμε την ίδια διαδρομή μέχρι τον καταρράκτη της Αγίας Βαρβάρας και φθάνουμε μετά από τρία χιλιόμετρα στη συμβολή των ρεμάτων Τσουκάλι και Αρκουδόρεμα. Τα χαλάσματα των σπιτιών που βλέπουμε στο σημείο αυτό (υψόμετρο 640 μέτρα) είναι απομεινάρια ενός εγκαταλελειμμένου σήμερα συνοικισμού της κοινότητας των **Διποτάμων**. Με οδηγό μας τη σήμανση παίρνουμε τον

δρόμο για τον οικισμό του Τραχωνίου. Δισαχίζουμε το Αρκουδόρεμα και φτάνουμε, ύστερα από μερικές εκατοντάδες μέτρα, στο **πρώτο μονότοξο γεφύρι**, το οποίο θεωρείται πως είναι το μεγαλύτερο του είδους του στην Ανατολική Μακεδονία. Βρίσκεται ανάμεσα σε σκλήθρα και ιπιές που παρακολουθούν κατά πόδας την πορεία του ρέματος. Συνεχίζουμε τη διαδρομή μας ανάμεσα σε βαλανιδιές, οστρίες, κερασιές και καστανιές.

Μόλις που ξεχωρίζουν οι στέγες των σπιτιών του Τραχωνίου ανάμεσα από σπυροφόρα δέντρα.

Παρανέστια Γη! Τόπος γόνιμος, πλούσιος σε ζωή και βλάστηση, γεμάτος από ήχους νερών.

Ο χωματόδρομος είναι ιδιαίτερα ελικοειδής και ανηφορικός, δύσβατος για συμβατικά αυτοκίνητα ακόμη και το καλοκαίρι. Πίσω από την κορυφή του βουνού στο οποίο σκαρφαλώνουμε κOURNιάζει το **Τραχώνι**. Τα σπίτια που απομένουν όρθια είναι πλέον λιγοστά, μαρτυρούν όμως ότι ο οικισμός γνώρισε στο παρελθόν καλύτερες μέρες. Το 1940 το Τραχώνι είχε 540

κατοίκους! Από την έξοδο του χωριού ξεκινά ένα μονοπάτι με ανατολική κατεύθυνση που οδηγεί σε ένα από τα πολλά γεφύρια της περιοχής.

Ο δασικός δρόμος μετά από επτά ακόμη χιλιόμετρα και κατεύθυνση νοτιοανατολική μας φέρνει σε απόσταση τριακοσίων μέτρων από τον μνημειακό **καταρράκτη του Τραχωνίου** (γνωστό και ως καταρράκτη του Λειβαδίτη). Για να φτάσουμε

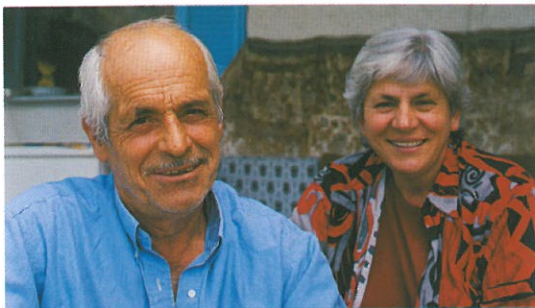
στον καταρράκτη, θα χρειαστεί να πεζοπορήσουμε σε ένα ήπιο μονοπάτι πνιγμένο στις οξείες, τα σφεντάμια, τους φράξους και τις φλαμουριές. Το θέαμα που αντικρίζουμε φτάνοντας στο τέλος της διαδρομής μάς αποζημιώνει πλουσιοπάροχα. Το νερό πέφτοντας με ορμή από ύψος σαράντα μέτρων προκαλεί αισθήματα δέους ανάλογα με εκείνα που γεννά μέσα μας κάθε επιβλητικό φυσικό φαινόμενο. Η διαμόρφωση του χώρου μάς προσφέρει τη δυνατότητα να θαυμάσουμε τον καταρράκτη από θέση και απόσταση που θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ιδανικές. Κατά τους χειμερινούς μήνες τα νερά του καταρράκτη παγώνουν δημιουργώντας ένα τεράστιο κρυστάλλινο γλυπτό! Πρόκειται όντως για ένα από τα

Το Αρκουδόρεμα στις ομορφιές του.

Καταρράκτης Τραχωνίου. Φανταστική λεπτομέρεια.

Άνθρωποι εργατικοί, που πονούν τη γη τους. Οι λιγιστοί κάτοικοι των χωριών του Δήμου ασχολούνται κυρίως με την κτηνοτροφία. Εργασία σκληρή, κοπιαστική με το χαμόγελο μόνιμο στα χείλη.

ωραιότερα τοπία της Δράμας!

Εφόσον διαθέτουμε τετρακίνητο όχημα, επιλέγουμε η επιστροφή μας να είναι και πάλι περιπετειώδης... Κατηφορίζουμε το ύψωμα του Τραχωνίου από μια διακλάδωση του δρόμου που φεύγει προς τα δεξιά και διασχίζουμε το Αρκουδόρεμα από ένα ταιμεντένιο πέρασμα που βρίσκεται κατά τι ανατολικότε-

Οι πεζοπορικές διαδρομές της περιοχής είναι προσιτές σε όλες τις ηλικίες.

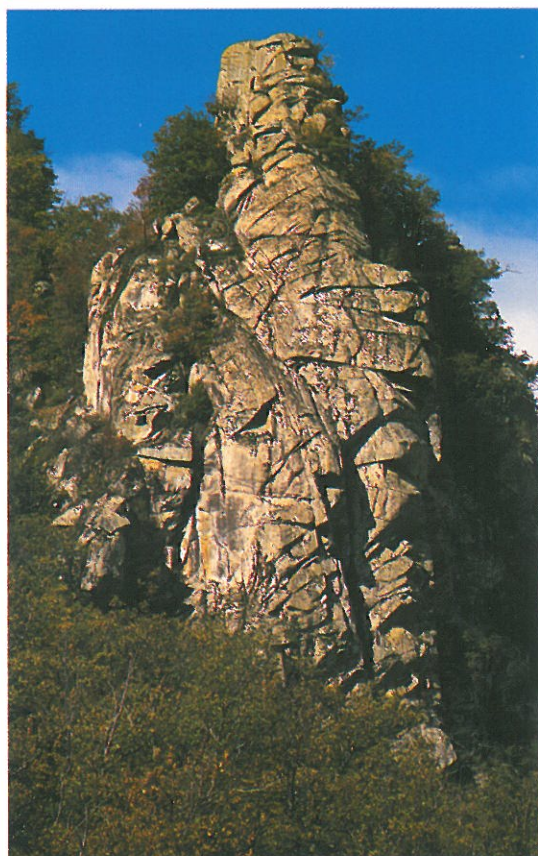
ρα από εκείνο που περάσαμε στον ερχομό μας. Μετά από δύο πάνω κάτω χιλιόμετρα φτάνουμε στην **κτηνοτροφική μονάδα του Αυγητίδη**. Μπορούμε, αν θέλουμε, να κάνουμε μια στάση εδώ για να δούμε τα ζώα, από τα οποία τα πιο εντυπωσιακά είναι βέβαια τα «νημιάγρια» αγριογούρουνα. Κουβεντούλα και καφές. Η απόλαυση της εγκάρδιας επικοινωνίας!

Κάπου εκεί, στο σημείο που τελειώνουν τα Βατά μονοπάτια, στις ριζές των κάθετων Βράχων, αρχίζει η περιπέτεια...

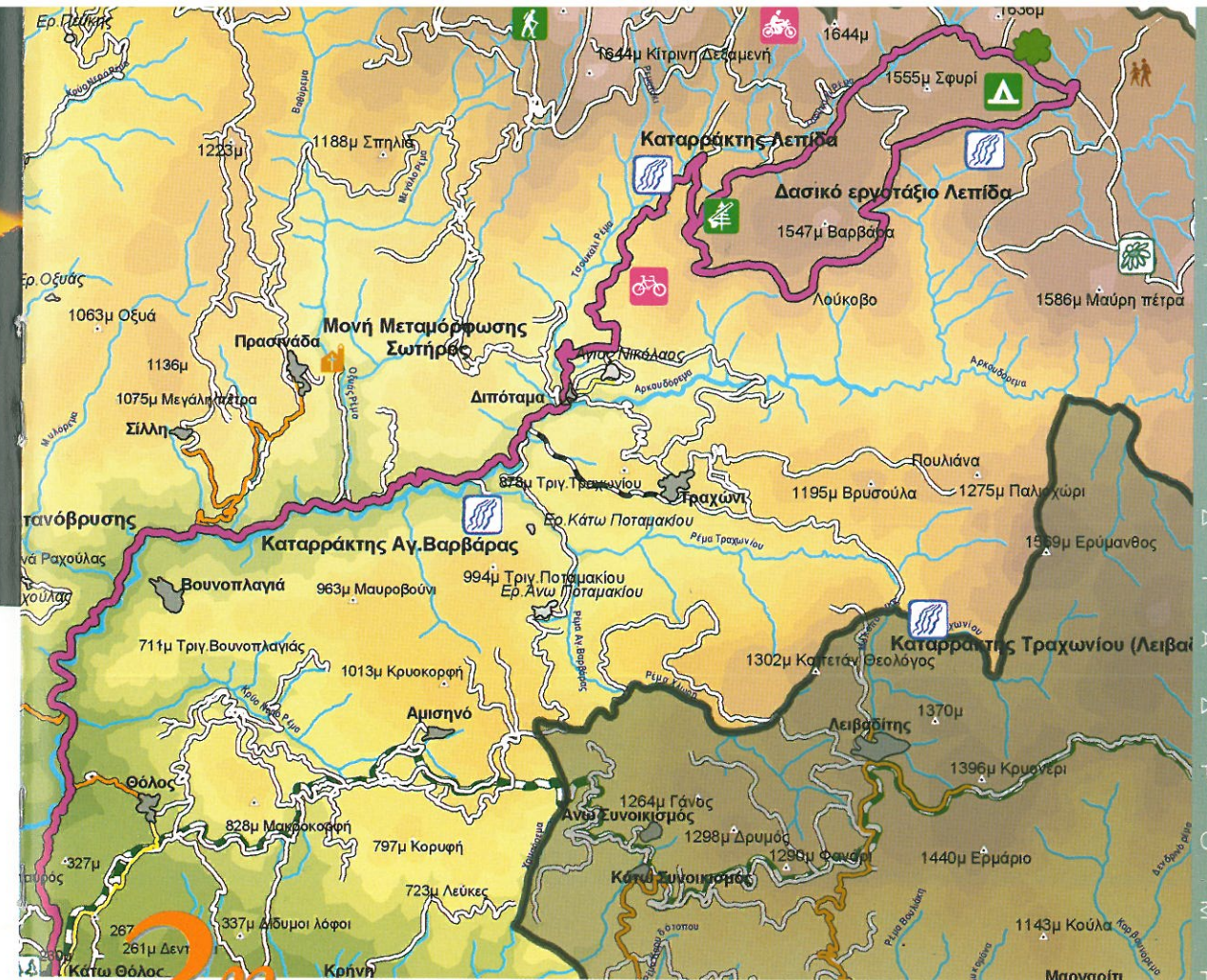
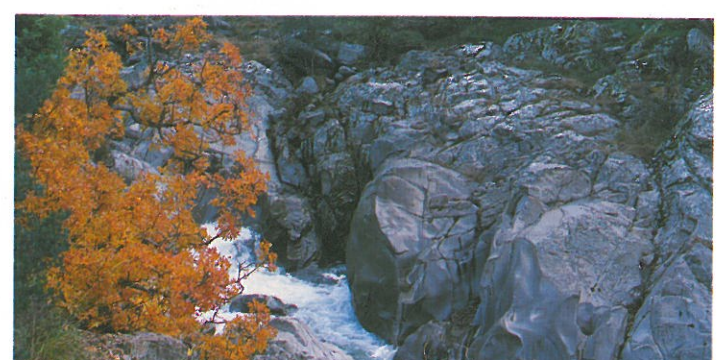
Τριακόσια μέτρα μετά τη φάρμα του Αυγητίδη σταματάμε ξανά. Βγαίνουμε από το αυτοκίνητο και βαδίζουμε ακολουθώντας το μονοπάτι. Φτάνουμε σε ένα κίосκι του Δασαρχείου Δράμας με σπουδαία θέα προς το βάθος της κοιλάδας του Αρκουδορέματος. Προχωρούμε άλλα επτακόσια μέτρα. Η διαδρομή είναι ομαλά κατηφορική και ξεκούραστη, δίπλα από εκπληκτικούς βραχώδεις σχηματισμούς, αληθινές γλυπτικές δημιουργίες της Φύσης. Σε δεκαπέντε περίπου λεπτά φτάνουμε σε ένα πέραςμα που μοιάζει να είναι λαξευμένο στο βράχο και λίγο χαμηλότερα αποκαλύπτεται στα μάτια μας ένα από τα ωραιότερα γεφύρια της περιοχής. Είναι το **γεφύρι του Παλιού**

Φυλακίου. Μονότοξο, όπως όλα τα υπόλοιπα, ξεχωρίζει από τα άλλα για τη στιβαρότητα και την τελειότητα της κατασκευής του. Από κάτω του ρέει το Αρκουδόρεμα σχηματίζοντας μικρές λίμνες ανάμεσα στους λείους βράχους. Και αυτό το γεφύρι συνέδεε παλιότερα τους οικισμούς Τραχωνίου και Διποτάμων.

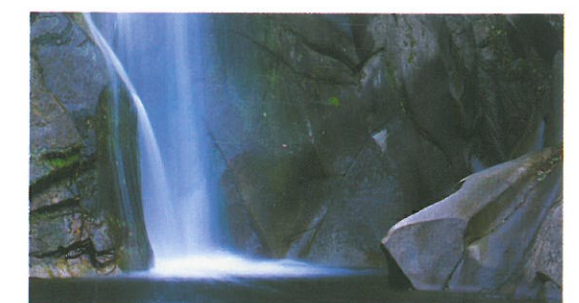
Επιστρέφουμε στο αυτοκίνητο και συνεχίζουμε το δρόμο μας, ώπου να φτάσουμε ξανά στο σημείο που συμβάλλουν το Αρκουδόρεμα με το Τσουκάλι... Το Παρανέστι μάς περιμένει στην άκρη της γνωστής μας διαδρομής.

3η διαδρομή γνωριμίας

(Καταρράκτης Λεπίδα - Καταρράκτης Σκοτεινού ρέματος - Μεγάλο Λιβάδι)

Από το Παρανέστι ακολουθώντας τη διαδρομή της προηγούμενης μέρας φτάνουμε πάλι στα Διπόταμα. Μετά από τέσσερα χιλιόμετρα σε δασικό δρόμο καλής βατότητας με κατεύθυνση βορειοανατολική σταματούμε εκεί που αρχίζει το μονοπάτι που οδηγεί στον **καταρράκτη του Λεπίδα**. Το μονοπάτι, διαμορφωμένο κατάλληλα, κατηφορίζει με συνεχή ζικζάκ ανάμεσα από οξιές και βαλανιδιές, ενώ τα χαμηλότερα

Αρχέγονα φυσικά διδάγματα και διαίωνα μαθήματα μεθυστικής αυτογνωσίας εκρέουν από τους πολυεπίπεδους και σοφούς βράχους του καταρράκτη του Λεπίδα. Το μονοπάτι που μας οδηγεί εκεί έχει σχεδιαστεί τα τελευταία χρόνια από τη Δασική Υπηρεσία.

τμήματά του περιβάλλονται από σφεντάμια, φτελιές και φλαμουριές που προσφέρουν, ανάλογα με την εποχή, σκιά, άρωμα ή χρώμα. Αν η διαδρομή είναι συναρπαστική, το θέαμα του καταρράκτη, που ο ήχος του ακούγεται από ψηλά, είναι μια εκπληκτική οπτική εμπειρία. Τα νερά πέφτουν από ύψος τριάντα περίπου μέτρων και η κλιμακωτή διάταξη των βράχων δημιουργεί κατά την πτώση τους εντυπωσιακά εφέ. Η Φύση σε στιγμές μεγάλης έμπνευσης μας κόβει κυριολεκτικά την ανάσα!

Ένα ακόμη χιλιόμετρο στον ίδιο χωματόδρομο και άλλα τριακόσια μέτρα πεζοπορίας θα μας φέρουν σε ένα **δεύτερο καταρράκτη**, πολύ μικρότερο, αλλά επίσης θεαματικό. Η πρόσβαση στον καταρράκτη αυτόν, που τον σχηματίζουν τα νερά του ίδιου ρέματος όπως και εκείνον του Λεπίδα (Τσουκάλι ρέμα), είναι δυσκολότερη, γιατί το μονοπάτι καταλήγει σε σάρρες που απαιτούν, για να τις κατεβούμε, μεγάλη προσοχή.

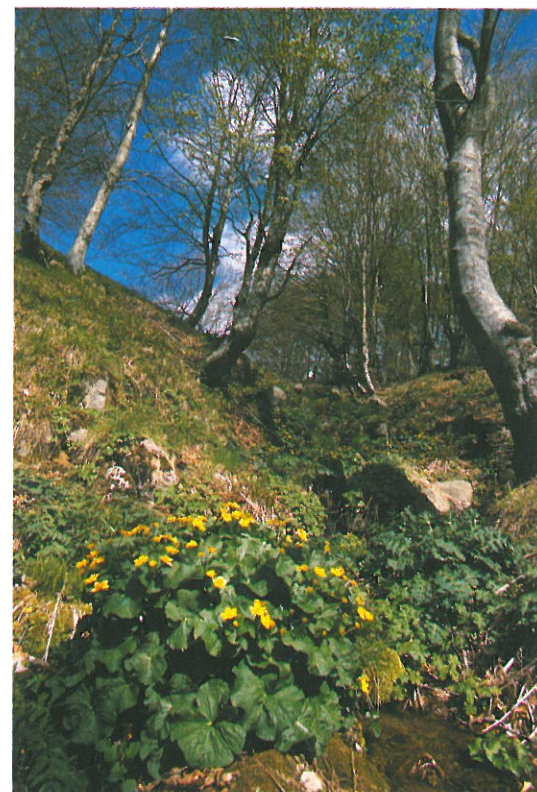
Τρία χιλιόμετρα από τον μικρό καταρράκτη βρί-

Αρχέγονα φυσικά διδάγματα και διαίωνα μαθήματα μεθυστικής αυτογνωσίας εκρέουν από τους πολυεπίπεδους και σοφούς βράχους του καταρράκτη του Λεπίδα. Το μονοπάτι που μας οδηγεί εκεί έχει σχεδιαστεί τα τελευταία χρόνια από τη Δασική Υπηρεσία.

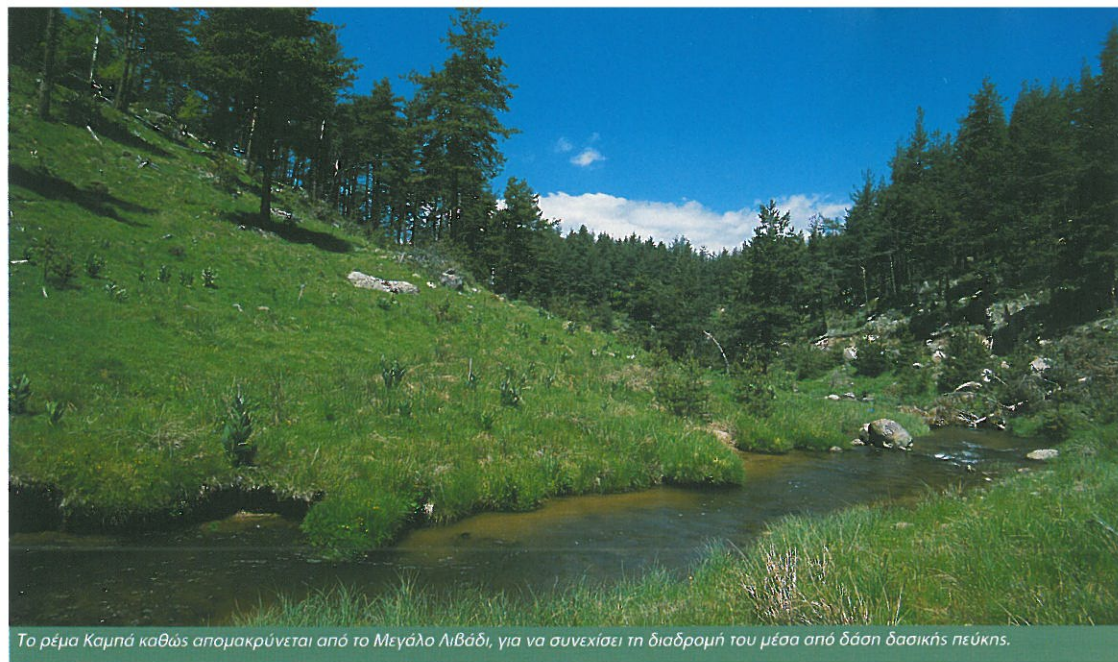
Ο ενδημικός αγριόκρινος της Ροδόπης (*Lilium rhodoraeum*). Η μοναδικότητά του κάνει την κοπή των λουλουδιών του πράξη εγκληματική. Άλλωστε, τα άνθη του είναι δύσσημα και μαραίνονται πολύ γρήγορα.

σκεται το **δασικό εργοτάξιο του Λεπίδα**, το λειτουργικό κέντρο όλων των δασικών δραστηριοτήτων της περιοχής. Από τη θέση αυτή η θέα είναι πανοραμική: Βλέπουμε τα χωριά Σίλλη και Πρασινάδα να δεσπόζουν πάνω από τη φιδωτή ροή του Αρκουδορέματος, ενώ στο βάθος διακρίνονται οι βόρειες υπώρειες των ορεινών όγκων του του Φαλακρού και του Παγγαίου.

Από το δασικό εργοτάξιο κατευθυνόμαστε τώρα προς το **Μεγάλο Λιβάδι** (γνωστό πιο πολύ με την παλιά του ονομασία «Ουλού γιαϊλά»). Για να φτάσουμε εκεί έχουμε δύο επιλογές: α) Να συνεχίσουμε στον ίδιο δρόμο που ακολουθήσαμε ως εδώ και οδηγώντας σε βόρεια κατεύθυνση να μπούμε στο Μεγάλο Λιβάδι. β) Να επιστρέψουμε στη διασταύρωση που βρίσκεται λίγες εκατοντάδες μέτρα πριν από το εργοτάξιο και να ακολουθήσουμε την ανατολική της διακλάδωση. Η διαδρομή είναι παράλληλη προς τη χαράδρα του Αρκουδορέματος και διατρέχει ένα τοπίο που συνεχώς αλλάζει. Τα δάση της οξιάς τα διαδέχονται μικτά δάση πλατυφύλων, που δίνουν με τη σειρά τους τη θέση τους σε λιβάδια καταπράσινα, στα οποία ενδημούν ο κίτρινος αγριόκρινος της Ροδόπης και η βιόλα του Γκανιάτσα. Ύστερα μπαίνουμε πάλι σε μικτά δάση οξιάς και πεύκης και, καθώς συμπληρώνουμε δεκατέσσερα χιλιόμετρα από το εργοτάξιο του Λεπίδα, αρχίζουν να εμφανίζονται τα πρώτα δέντρα ερυθρελάτης με τα χαρακτηριστικά κρεμαστά τους κλαδιά.

Το ρέμα Καμπά καθώς απομακρύνεται από το Μεγάλο Λιβάδι, για να συνεχίσει τη διαδρομή του μέσα από δάση δασικής πεύκης.

Σ' αυτό το σημείο, δύο περίπου χιλιόμετρα πριν να μπούμε στο Μεγάλο Λιβάδι, ακούμε από το βάθος της ρεματιάς ήχο νερού που πέφτει από ψηλά. Ο ήχος προέρχεται από τον **καταρράκτη του ρέματος Καμπά** (γνωστό και ως καταρράκτη του Σκοτεινού ρέματος). Κοσμεί ένα τυπικά μεσευρωπαϊκό τοπίο με δέντρα θεόρατα, ερυθρελάτες, ελάτες και οξιές. Τα νερά του έχουν σμιλέψει το βράχο πάνω στον οποίο κυλούν με τρόπο θαυμαστό. Μονοπάτι που να οδηγεί στον καταρράκτη δεν υπάρχει και η πρόσβαση είναι σχετικά δύσκολη.

Φτάνοντας κανείς στο **Μεγάλο Λιβάδι** (υψόμετρο 1.400 μέτρα) αισθάνεται ότι βρίσκεται ζωντανός σε μια επίγεια γωνιά του παραδείσου. Ιδίως την άνοιξη ή νωρίς το καλοκαίρι (Μάιο και Ιούνιο) η ομορφιά του τοπίου ξεπερνά κάθε περιγραφή. Οργασμός βλάστησης, χρωμάτων, ήχων, οσμών... Αγριολούλουδα κάθε είδους (ανάμεσά τους και μερικά σπάνια, όπως οι δακτυλόριζες, τα θάλικτρα, τα πολύγωνα, οι δρόσες και τα εριοφόρια) δημιουργούν χρωματικές αποικίες μέσα στο εκτυφλωτικό πράσινο που μοιάζει με παχιά φλοκάτη. Συστάδες δασικής πεύκης κλείνουν γύρω τριγύρω τον ορίζοντα και το γαλάζιο του ουρανού φαίνεται να χαμηλώνει... Ένα ρυάκι κρυστάλλινο

Δακτυλόριζες, θάλικτρα, πολύγωνα, δρόσες, εριοφόρια είναι μερικά από τα σπάνια φυτά που βρίσκουν καταφύγιο στις ανοιχτές εκτάσεις του τυρφώνα, δημιουργώντας πάνω στο φυσικό πράσινο μανδύα ένα πολύχρωμο μωσαϊκό.

(το ρέμα Καμπά), με όχθες τελείως επίπεδες, διασχίζει με συνεχείς μαινδρισμούς αθόρυβα το λιβάδι. Ζώα μικρά και μεγάλα συμπληρώνουν το θερινό σκηνικό κάνοντας το Μεγάλο Λιβάδι υπαρκτή εκδοχή κάποιου εξωπραγματικού Βουκολικού τοπίου, όπως αυτά που περιγράφει ο Θεόκριτος στα *Ειδύλλια*...

Τρία χιλιόμετρα βορειοανατολικά του σημείου από όπου μπαίνουμε στο Μεγάλο Λιβάδι ο δρόμος μας φέρνει μέσα από δάση πεύκης σε έναν προστατευμένο **ενεργό όξινο τυρφώνα**. Πρόκειται για μια κοιλότητα, μικρής έκτασης και βάθους, με στάσιμο νερό που καλύπτεται από χαμηλή βλάστηση βρύων και άλλων φυτών. Η συσσωρευμένη στο πέρασμα χιλιάδων ετών τύρφη αποτελεί για τους επιστήμονες δεξαμενή πληροφοριών σχετικών με την εξέλιξη της βλάστησης. Αυτός είναι και ο λόγος που η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει θέσει τους όξινους τυρφώνες σε καθεστώς προστασίας ως οικοτόπους προτεραιότητας.

Από τον τυρφώνα συνεχίζουμε το δρόμο μας με νότια κατεύθυνση και, αφού περάσουμε δίπλα από τις στάνες της περιοχής και διάφορες πηγές, επανερχόμαστε (μετά από δέκα χιλιόμετρα) στο εργοτάξιο του Λεπίδα έχοντας διαγράψει μια κυκλική διαδρομή.

Για την επιστροφή μας στο Παρανέστι μπορούμε

όμως να ακολουθήσουμε και μία εναλλακτική διαδρομή. Αντί να γυρίσουμε στο εργοτάξιο του Λεπίδα, τέσσερα χιλιόμετρα μετά τον τυρφώνα, στρίβουμε δεξιά και με κατεύθυνση δυτική περνάμε στο παρά-

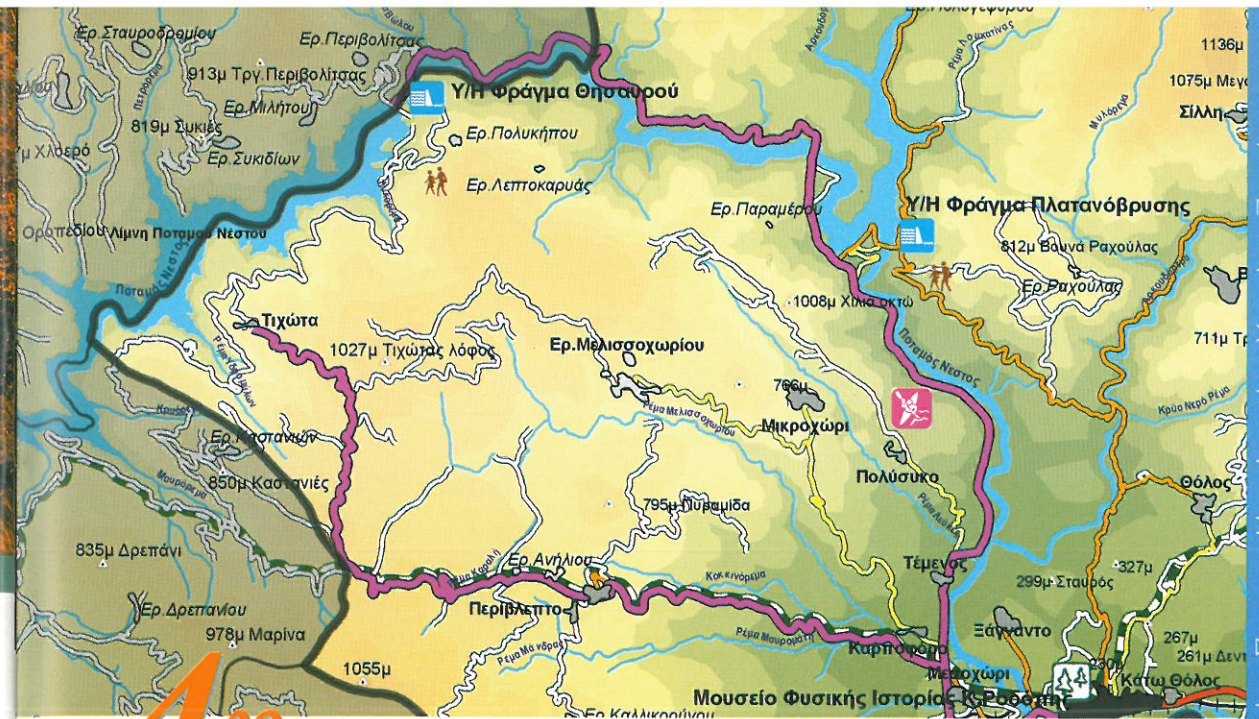
Στην περιοχή του Μεγάλου Λιβαδιού περνούσαν άλλοτε τα καλοκαίρια με τα κοπάδια τους Σαρακατσάνοι τσέλιγκες. Με την απομάκρυνσή τους στο τέλος του μεσοπολέμου, δημιουργήθηκαν εδώ ωραιότατα πευκοδάση. Τις τελευταίες δεκαετίες η κτηνοτροφική παράδοση συνεχίζεται από κατοίκους του Παρανεστίου.

"Πυρπολημένες" οξιές κοντά στο δασικό εργοτάξιο του Λεπίδα.

πλευρο δασικό σύμπλεγμα της Στάμνας (Μπαρτάκοβα). Από εκεί μπορούμε να κατευθυνθούμε είτε προς την Πρασινάδα (νότια κατεύθυνση) είτε προς τον ασφαλτοστρωμένο επαρχιακό δρόμο (δυτική κατεύθυνση) που απέχει είκοσι πέντε χιλιόμετρα. Και στις δύο περιπτώσεις η διαδρομή είναι μακρινή και χωρίς σήμανση αλλά εντυπωσιάζει με τις εναλλαγές του τοπίου της.

4^η διαδρομή γνωριμίας

(Υ/Η Φράγμα Θεσσαυρού - Περίβλεπτο - Σκήτη Αγίας Άννης - Τιχώτα)

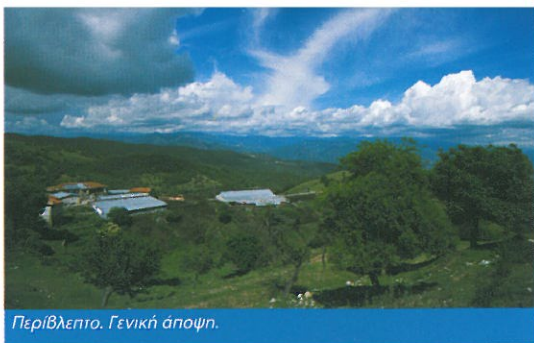
Aπό το Παρανέστι παίρνουμε το δρόμο για τη Δράμα. Μετά από δύο χιλιόμετρα η μεταλλική πινακίδα μας πληροφορεί: «**Υδροηλεκτρικό Φράγμα του Θεσσαυρού, 22 χιλιόμετρα**». Η διαδρομή είναι παραποτάμια, ασφαλτοστρωμένη σε όλο της το μήκος και διατρέχει πλαγιές κατάφυτες από βαλανιδιές,

φράξους, γαύρους και οστριές. Κατά την πορεία μας περνούμε κάτω από τη στέψη του Φράγματος της Πλατανόβρυσης και, στη συνέχεια, αφού διαβούμε ένα τούνελ και μια σιδερένια γέφυρα καταλήγουμε στο μεγαλύτερο φράγμα των Βαλκανίων.

Το Φράγμα του Θησαυρού είναι λιθόρριπτο, συνολικού όγκου 11 εκατομμυρίων κυβικών μέτρων και ύψους 175 μέτρων. Η μέγιστη χρήσιμη ικανότητα αποθήκευσης του ταμιευτήρα του είναι 565.000.000 κυβικά μέτρα νερού. Η συλλεκτήρια λεκάνη του ποταμού Νέστου στη θέση του Θησαυρού είναι 3.698 τετραγωνικά χιλιόμετρα για τη ροή του ποταμού και 4.263

Περίβλεπτο. Γενική άποψη.

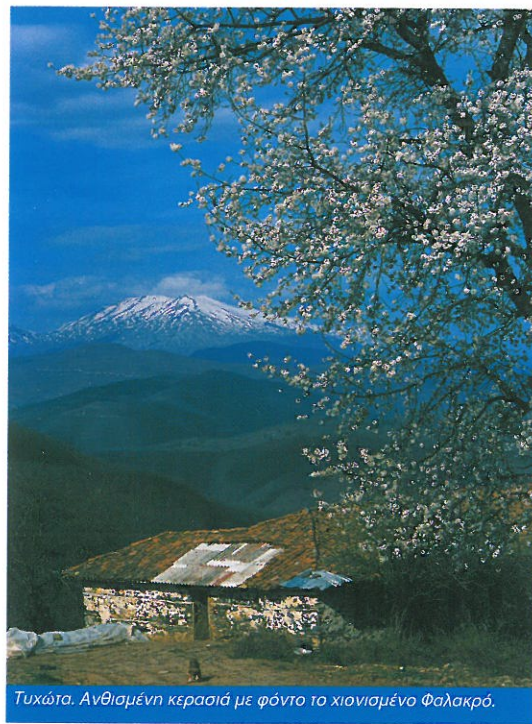
Νέστος κοντά στο Παρανέστι. Περιοχή ιδανική για ράφτιγκ.

τετραγωνικά χιλιόμετρα για τις πλημμύρες του ποταμού. Το υπόγειο εργοστάσιο είναι τοποθετημένο στο δεξιό αντέρεισμα σε βάθος 400 μέτρων. Λειτουργούν τρεις μονάδες των 100 μεγαβάτ η καθεμιά και η παραγόμενη ετήσια ενέργεια είναι 440 γιγαντοβατώρες¹.

Όσο εντυπωσιακά και αν είναι τα τεχνικά χαρακτηριστικά του φράγματος δεν μπορούν να συγκριθούν με την εντύπωση που προκαλεί ο ταμιευτήρας του Νέστου πίσω από το Φράγμα του Θησαυρού. Καθώς η λίμνη που σχηματίζεται εκεί εκτείνεται κατά μήκος της παλιάς κοίτης του ποταμού επί πολλά χιλιόμετρα κάνει τον Νέστο να φαίνεται από ψηλά

Περίβλεπτο. Χαρακτηριστικά πέτρινα σπίτια.

Τυχάτα. Ανθισμένη κερασιά με φόντο το χιονισμένο Φαλακρό.

Amanita muscaria. Ένα από τα πιο θεαματικά μανιτάρια της Ροδόπης. Η περιοχή είναι από τις πλουσιότερες σε είδη μανιταριών στην χώρα μας.

σαν ένα τεράστιο πλωτό ποτάμι! Τα νερά του αλλού εισχωρούν βαθιά στις χαράδρες των παραποτάμων του και αλλού αφήνουν κατάφυτες γλώσσες γης να δεισδύουν στα νερά δημιουργώντας ένα είδος μικρών φιόρδ. Παρά τις δίκαιες, ενδεχομένως, ενστάσεις των οικολόγων, το θέαμα είναι χωρίς αμφιβολία εκπληκτικό.

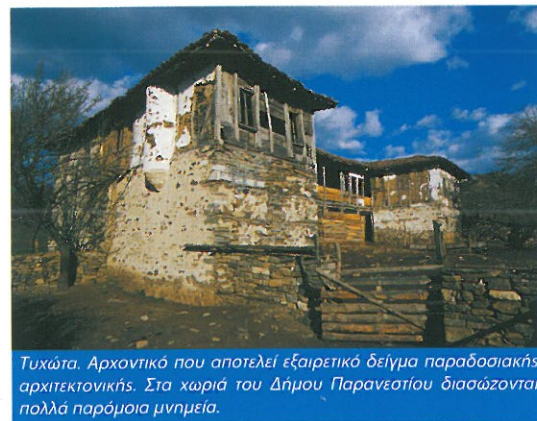
Κατά την επιστροφή μας μπορούμε να επισκεφθούμε κατά βούληση ένα ή περισσότερα από τα ορεινά χωριά του Δήμου Παρανεστίου, το Πολύσυκο (με τους ελάχιστους πια κατοίκους του), το Μελισσοχώρι (χτισμένο σε υψόμετρο 700 μέτρων), το Μικροχώρι (σε υψόμετρο 530 μέτρων), το Περίβλεπτο ή τα Τυχάτα. Όλα τα χωριά κατοικούνται πλέον σήμερα περιστασιακά μόνο από κτηνοτρόφους. Ωστόσο, με το εθνικό οδικό δίκτυο τα συνδέουν δρόμοι βατοί και ασφαλτοστρωμένοι.

Αν επιλέξουμε μια διαδρομή που να περνά μέσα από τα πλούσια δασικά συμπλέγματα της περιοχής, θα κατευθυνθούμε προς το **Περίβλεπτο**, όπου φτάνουμε με τη βοήθεια της σήμανσης επτά χιλιόμετρα από το σημείο που εγκαταλείπουμε το εθνικό δίκτυο. Σε υψόμετρο 660 μέτρων βλέπουμε σπία πετρόχτιστα, μισογκρεμισμένα, και ετοιμόρροπες κεραμοσκεπές. Η φύση αναπληρώνει το κενό της ανθρώπινης παρουσίας.

Αν διαθέτουμε τετρακίνηση, μπορούμε από το Περίβλεπτο να συνεχίσουμε προς τα Τυχώτα κάνοντας χρήση δασικού δικτύου. Στο δρόμο μας συναντούμε τη **Σκήτη της Αγίας Άννης**, ένα μικρό μοναστηράκι στο μέσον του πουθενά. Ο γέροντας που το ίδρυσε «εκοιμήθη» πριν από μερικά χρόνια και την άσκηση συνεχίζει τώρα εκεί ένας νεότερος Αγιορείτης μοναχός. Συχνά απουσιάζει στο Όρος. Όταν δεν είναι εκεί ο ίδιος να μας υποδεχτεί, μας υποδέχεται με απέραντη χαρά αντ' αυτού ο τεράστιος αλλά ιδιαίτερα φιλικός σκύλος του μοναστηριού.

Συνεχίζοντας τη διαδρομή μας παίρνουμε το δεξιό σκέλος του δρόμου, ο οποίος μετά από πέντε περίπου χιλιόμετρα θα μας φέρει μέσα από πυκνά δρυοδάση στη θέση του παλιού οικισμού **Τυχώτα** (υψόμετρο 680 μέτρα). Τα σπίτια του χωριού διασώζουν κάτι από την παλιά αίγλη του οικισμού. Ένα αρχοντικό στην άκρη του χωριού, κάτω από μια πανύψηλη κερασιά, αγναντεύει το Φαλακρό και τη λίμνη του Νέστου. Λίγο παραπάνω, σε μια πλαγιά, το μουσουλμανικό νεκροταφείο με την έκταση και τον αριθμό των τάφων του δείχνει ότι το χωριό κατοικήθηκε επί γενεές γενεών. Την άνοιξη, ανάμεσα στα μνήματα, οι ορχιδέες δίνουν ρεσιτάλ... Το καλοκαίρι το χωριό αποκτά «μόνιμο» πληθυσμό, τον οποίο αποτελούν ένας κτηνοτρόφος και τα ζώα του...

Επιστρέφουμε στο Παρανέστι για μια ευωχία, με την οποία θα ολοκληρώσουμε τις απολαυστικές εμπειρίες μιας αξέχαστης μέρας!

Τυχώτα. Αρχοντικό που αποτελεί εξαιρετικό δείγμα παραδοσιακής αρχιτεκτονικής. Στα χωριά του Δήμου Παρανεστίου διασώζονται πολλά παρόμοια μνημεία.

5^η διαδρομή γνωριμίας

(Παρθένο Δάσος Φρακτού - Καρarrάχτες Αχλαδορέματος - Αχλαδοχώρι)

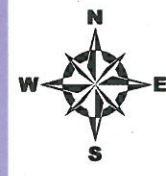
Με αφετηρία το Παρανέστι κατευθυνόμαστε προς τα βόρεια, προς το εργοστάσιο της Πορσέλ. Μετά από ένα περίπου χιλιόμετρο διασχίζουμε τη γέφυρα του Αρκουδορέματος και κατευθυνόμαστε προς το Φράγμα της Πλατανόβρυσης και τις **Ιαματικές Πηγές των Θερμιών**. Στη διαδρομή μας έχουμε την ευκαιρία να θαυμάσουμε τη λίμνη που σχηματίζουν τα νερά του Διαβολορέματος πίσω από το Φράγμα της Πλατανόβρυσης. Τα νερά της λίμνης αυτής έχουν κατακλύσει κατάφυτες, άλλοτε, βουνοπλαγιές και ανθρώπινες κατασκευές, αφήνοντας πού και πού να ξεπροβάλουν μερικές

απολήξεις που μας υπενθυμίζουν πώς ήταν το τοπίο πριν να κατασκευαστούν τα φράγματα.

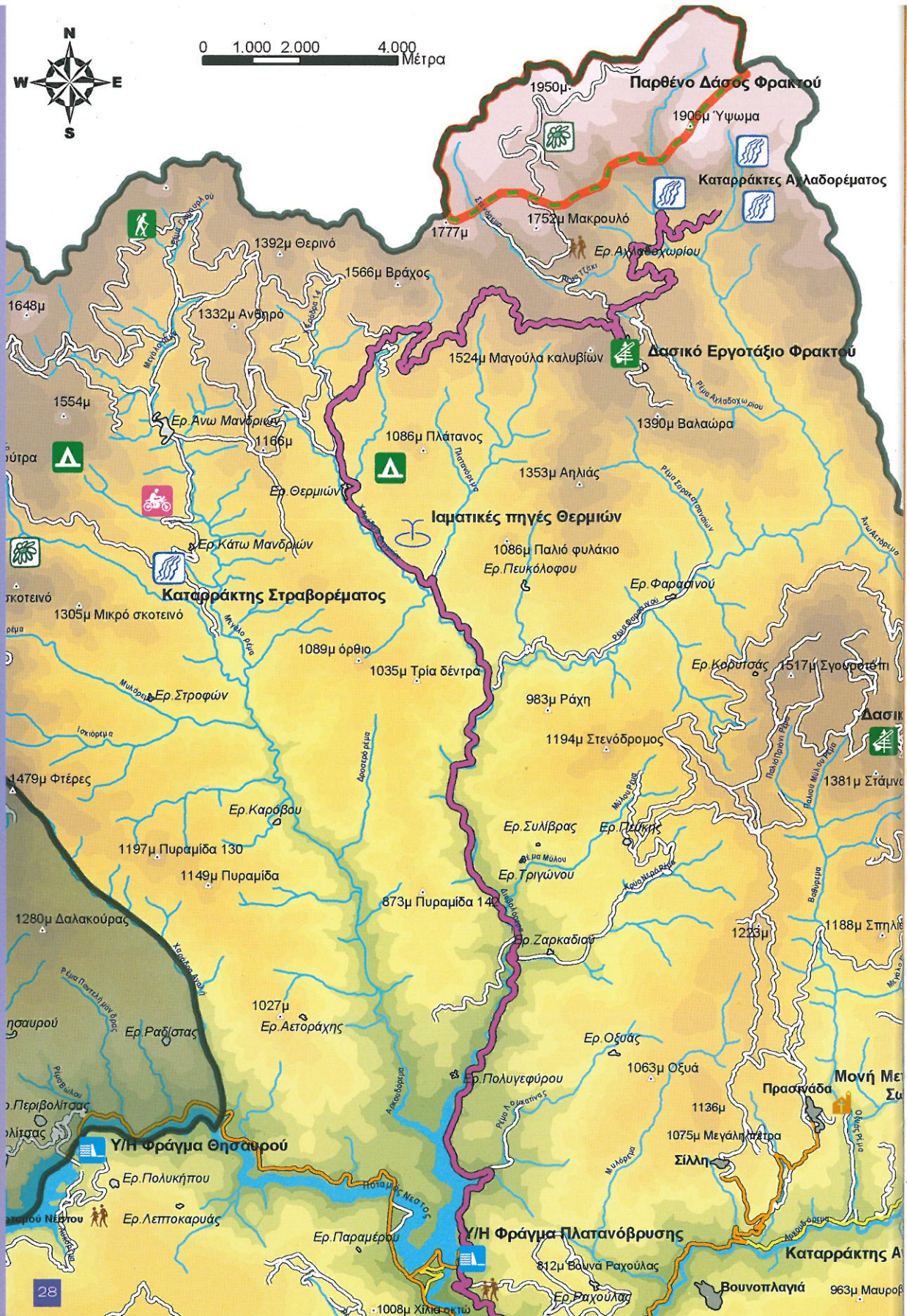
Προσπερνάμε το παλιό δασικό εργοτάξιο της Ζαρκαδιάς και ακολουθούμε την κατεύθυνση του Διαβολορέματος. Μετά από επτά χιλιόμετρα φτάνουμε στη γέφυρα του Φαρασινού, μια σπιβαρή σύγχρονη γέφυρα που υστερεί όμως σημαντικά από άποψη αισθητικής σε σχέση με τις παραδοσιακές μονότοξες γέφυρες της περιοχής, οι οποίες έχουν πλέον ενταχθεί εντελώς στο φυσικό τους περιβάλλον.

Ο ασφαλτοστρωμένος δρόμος συνεχίζεται για τέσσερα ακόμη χιλιόμετρα και φτάνει ως τα Θερμιά,

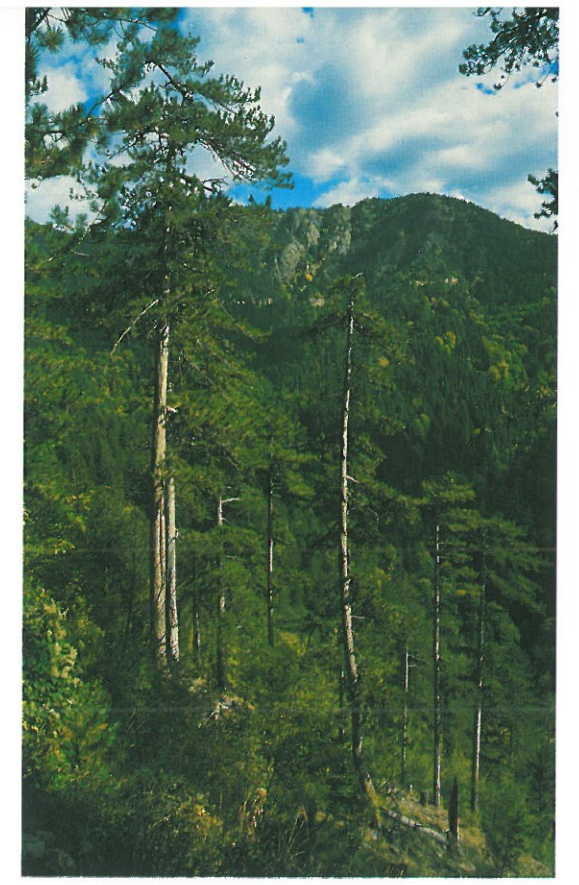

0 1.000 2.000 4.000
Μέτρα

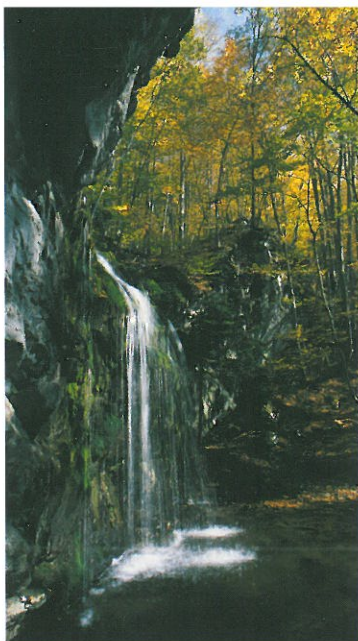

γνωστά για τις θειούχες ιαματικές πηγές τους. Από εδώ και πέρα μπαίνουμε σε χωματόδρομο. Οδηγούμε στο χωματόδρομο για έξι χιλιόμετρα και φτάνουμε σε μια διασταύρωση (την αποκαλούμενη «Ζήτα»). Από το Ζήτα το αριστερό σκέλος του δρόμου οδηγεί στο **Δάσος της Ελατίας (Καράντερε)**. Εμείς ακολουθούμε το δεξιό σκέλος με προορισμό το Δάσος του Φρακτού. Από αυτό το σημείο και πέρα το τοπίο αρχίζει να αλλάζει: τα δρυοδάση παραχωρούν σταδιακά τη θέση τους σε δάση μαύρης πεύκης, τα οποία μας παρακολουθούν σχεδόν μέχρι τη θέση «Αυχένας» του Δάσους του Φρακτού, στην οποία φτάνουμε ύστερα από δεκατρία περίπου χιλιόμετρα. Από τον Αυχένα βλέπουμε προς το Νότο τις Βουνογραμμές να απλώνονται μπροστά μας σε επάλληλα κύματα. Όλη αυτή η διαδρομή, αν γίνει προς το τέλος της άνοιξης ή τις αρχές του θέρους, είναι απολαυστική. Ο αέρας κατακλύζεται από άρωμα αγριοφράουλας, αγιοκλήματος και αγριοτριανταφυλλιάς. Νωρίς το πρωί στο δρόμο αυτό, δίπλα στα δέντρα, ορεινές πέρδικες αναζητούν τροφή, ενώ πιο χαμηλά μέσα στη χαράδρα βόσκουν ζαρκάδια, έτοιμα να εξαφανιστούν στον πρώτο θόρυβο που θα ταράξει την σιouxία τους...

Έχουμε ήδη φτάσει στην πιο μυθική γωνιά της Παρανέστιας Γης, στην περιοχή του Φρακτού, λίγα μόνο χιλιόμετρα από το περίφημο **Παρθένο Δάσος**. Δεν είναι απλώς το μοναδικό παρθένο δάσος στη χώρα μας αλλά και το σημαντικότερο του είδους του στην Ευρώπη. Η έκτασή του είναι 5.892 στρέμματα. «Διατηρητέο Μνημείο της Φύσης» κηρύχθηκε σχετικά αργά, μόλις το 1980, λόγω της τεράστιας φυτογεωγραφικής και οικολογικής του

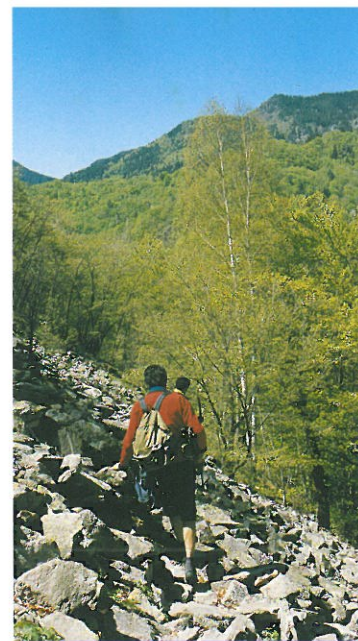
Π Ε Μ Π Τ Η Δ Ι Α Δ Ρ Ο Μ Η Γ Ν Ω Ρ Ι Μ Ι Α Σ

Ο δεύτερος καταρράκτης του Αχλαδορέματος σε φθινοπωρινό σκηνικό.

Ο τρίτος και επιβλητικότερος καταρράκτης του Αχλαδορέματος.

Το μονοπάτι προς τους καταρράκτες του Αχλαδορέματος είναι μία συναρπαστική διαδρομή.

Αν και ταυτισμένο με την ψυχή του βουνού, το αγριόγίδο είναι στις μέρες μας σπάνιο και απειλούμενο είδος. Εκφράζει, περισσότερο από οτιδήποτε άλλο, το πνεύμα της απόλυτης ελευθερίας και την αισθητική της άγριας φύσης.

μοναδικότητας. Έκτοτε βρίσκεται σε καθεστώς απόλυτης προστασίας, πράγμα που σημαίνει ότι δεν επιτρέπεται σ' αυτό καμία απολύτως ανθρώπινη δραστηριότητα εκτός από την επιστημονική έρευνα (και αυτή υπό αυστηρότατους όρους).

Επειδή η επίσκεψη στο Δάσος του Φρακτού — εκτός, εννοείται, των ορίων του Παρθένου Δάσους— είναι ελεγχόμενη, γι' αυτό πρέπει να γνωρίζουμε ότι απαιτείται προηγουμένως άδεια από το Δασαρχείο Δράμας, το οποίο μπορεί επίσης να μας επιτρέψει να φιλοξενηθούμε στις εγκαταστάσεις του δασικού εργοταξίου. Αυτό ισχύει για την περίοδο από 1 Ιουλίου έως 30 Νοεμβρίου.

Είτε φιλοξενηθούμε στο εργοτάξιο είτε όχι, ο καλύτερος τρόπος για να σχηματίσουμε μια καλή εικόνα για το Δάσος του Φρακτού είναι να κινηθούμε προς τους **καταρράκτες του Αχλαδορέματος** και την περιοχή του Αχλαδοχωρίου (Κρουσόβου). Για τους πεζοπόρους υπάρχει η δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν ένα μονοπάτι με καλή σήμανση που μειώνει τη διαδρομή σχεδόν στο μισό. Πεζοπορούμε επί τρία χιλιόμετρα μέσα από δάση πεύκης, σημύδας και οξιάς μέχρι το Τζάκι ρέμα, όπου το μονοπάτι συναντά το δρόμο. Λίγα μέτρα παρακάτω ακούμε τον ήχο ενός μικρού καταρράκτη που κρύβεται πίσω από μεγαλόσωμες πυκνόφυλλες οξιές. Συνεχίζουμε την πορεία

μας προς το Αχλαδόρεμα. Έχουμε δύο επιλογές. Η μία είναι να ακολουθήσουμε το μονοπάτι που οδηγεί από το Τζάκι ρέμα στα ερείπια του Αχλαδοχωρίου και τους καταρράκτες του Αχλαδορέματος. Η διαδρομή είναι κουραστική, αποζημιώνει όμως με τις εναλλαγές και τη θέα της τον πεζοπόρο. Η δεύτερη επιλογή είναι να συνεχίσουμε την πορεία επί του δασικού δρόμου και, αφού περάσουμε το Αχλαδόρεμα, να αναζητήσουμε λίγα μέτρα πιο πάνω το μονοπάτι που οδηγεί στους τρεις καταρράκτες. Στα τριακόσια μέτρα συναντούμε τον πρώτο. Είναι στην πραγματικότητα μια μικρή κατάπτωση. Στο δεύτερο καταρράκτη φτάνουμε ανηφορίζοντας το μονοπάτι ανάμεσα σε οξιές. Το τοπίο

είναι βαθύσκιο και γαλήνιο. Ένας ίταμος έχει φυτρώσει εκεί που τελειώνει το μονοπάτι καταμεσής στο ρέμα. Αγριόγινδα κατεβαίνουν εδώ πότε πότε για να πιουν νερό...

Ο εντυπωσιακότερος από τους καταρράκτες του Αχλαδορέματος είναι ο τρίτος, αυτός που βρίσκεται κοντά στις νότιες παρυφές του Παρθένου Δάσους. Μια πινακίδα μας προειδοποιεί ότι η προσέγγισή του είναι δύσκολη. Πράγματι, το μονοπάτι είναι ανηφορικό και επίπονο και διασχίζει επικλινείς λιθωσφρούς (σάρρες). Στην άκρη της απέναντι πλαγιάς μας περιμένει ο μεγαλύτερος καταρράκτης του Φρακτού, τον οποίο μπορούμε να θαυμάσουμε μόνο από απόστα-

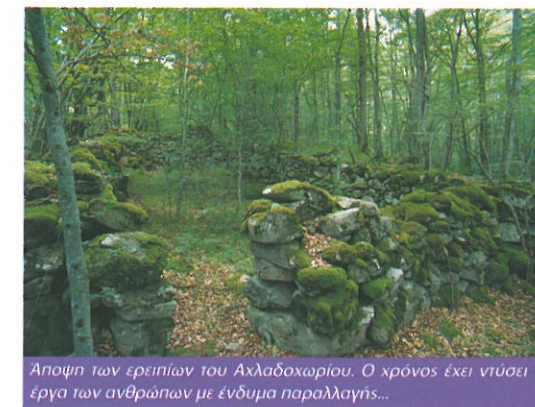
Καθώς ανηφορίζουμε προς το δάσος Φρακτού, το πέρασμα μέσα από τα δάση μαύρης πεύκης είναι εντυπωσιακό.

Σημύδα, ερυθρελάτη, οξιά και δασική πεύκη σε αρμονική συνύπαρξη στις παρυφές του Παρθένου Δάσους.

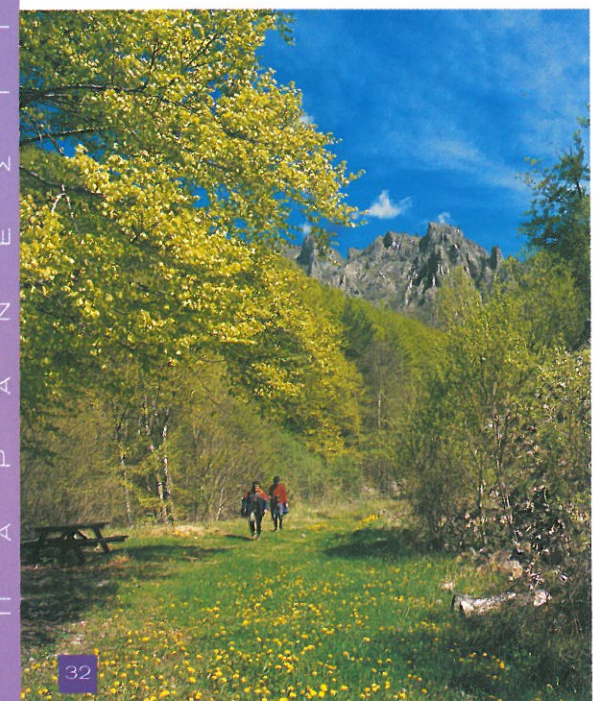
Κρυμμένος πίσω από μεγαλόσωμες πυκνόφυλλες οξιές ο καταρράκτης που σχηματίζει το Τζάκι ρέμα.

Αποψη των ερειπίων του Αχλαδοχωρίου. Ο χρόνος έχει ντύσει τα έργα των ανθρώπων με ένδυμα παραλλαγής...

ση. Τα νερά του πέφτουν στα βράχια που οι κλιμακώσεις τους διασπούν τη ροή δημιουργώντας διαδοχικές επαναλήψεις ιδιαίτερας εντυπωσιακές. Όλη η διαδρομή είναι μια σπάνια εμπειρία!

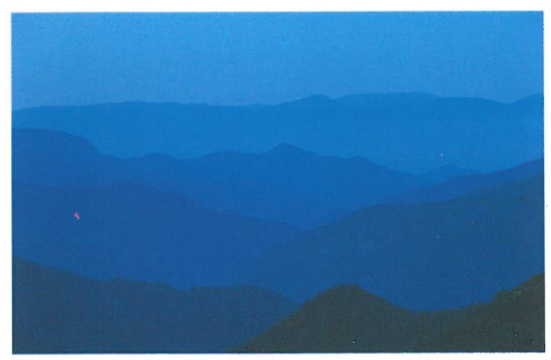
Για να φτάσουμε στα **ερείπια του Αχλαδοχωρίου**, επιστρέφουμε στην αρχή της πεζοπορικής μας διαδρομής και προχωρούμε για τρία χιλιόμετρα επί του δασικού δρόμου. Όπως και αν κινηθούμε, η διαδρομή είναι καταπληκτική. Μας περιμένουν βράχια γυμνά που μοιάζουν με μορφές που απολιθώθηκαν στη διάρκεια μιας χορευτικής τους φιγούρας. Οι κορυφές τους αγγίζουν τα σύννεφα. Οι ρίζες τους χάνονται μέσα στα πυκνά δάση. Πιο πάνω υπάρχουν και άλλοι καταρράχτες. Στην πραγματικότητα, η εξερεύνηση της περιοχής του Φρακτού δεν τελειώνει ποτέ! Γενικά, τη μορφή της περιοχής την υπαγορεύει η εποχή. Την άνοιξη τα νερά τρέχουν από παντού γεμίζοντας με τον ήχο τους το χώρο. Το καλοκαίρι το πράσινο κυριαρχεί και η ζωή σφύζει. Το φθινόπωρο, με τις απίθανες χρωματικές του ανατροπές, κάνει το τοπίο να πάλλεται. Στα ξέφωτα που περιβάλλουν το έρημο χωριό γερασμένες κερασιές, κορομηλιές, μισοξεραμέ-

Κονσέρτα φθινοπωρινών χρωμάτων εντυπωσιάζουν τον επισκέπτη της περιοχής του Αχλαδοχωρίου.

νες μηλιές, σορβιές και αχλαδιές, δέντρα που έθρεψαν ανθρώπους στο παρελθόν, αφήνουν τώρα τον καρπό τους να... λαφυραγωγείται από πεινασμένα αγριογούρουνα και αρκούδες.

Και αν καθυστερήσουμε την επιστροφή μας ως το δειλινό και μπορέσουμε να απολαύσουμε στο Φρακτό τις ώρες του λυκόφωτος και της δύσης, θα πάρουμε το δρόμο της επιστροφής έχοντας εγγράψει στη μνήμη μας εικόνες που δε θα τις ξεχάσουμε ποτέ!

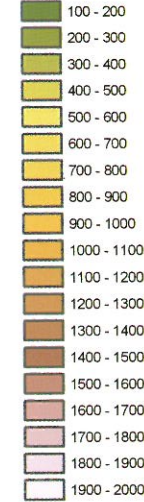

Δήμος Παρανεστίου Διαδρομές Φυσικού Κάλλου

Legend

Elevation

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Τριγωνομ. σημεία

Οικισμοί

- Εδρα Δήμου
- Οικισμοί
- Εγκαταλ. οικισμοί

Οδικό δίκτυο

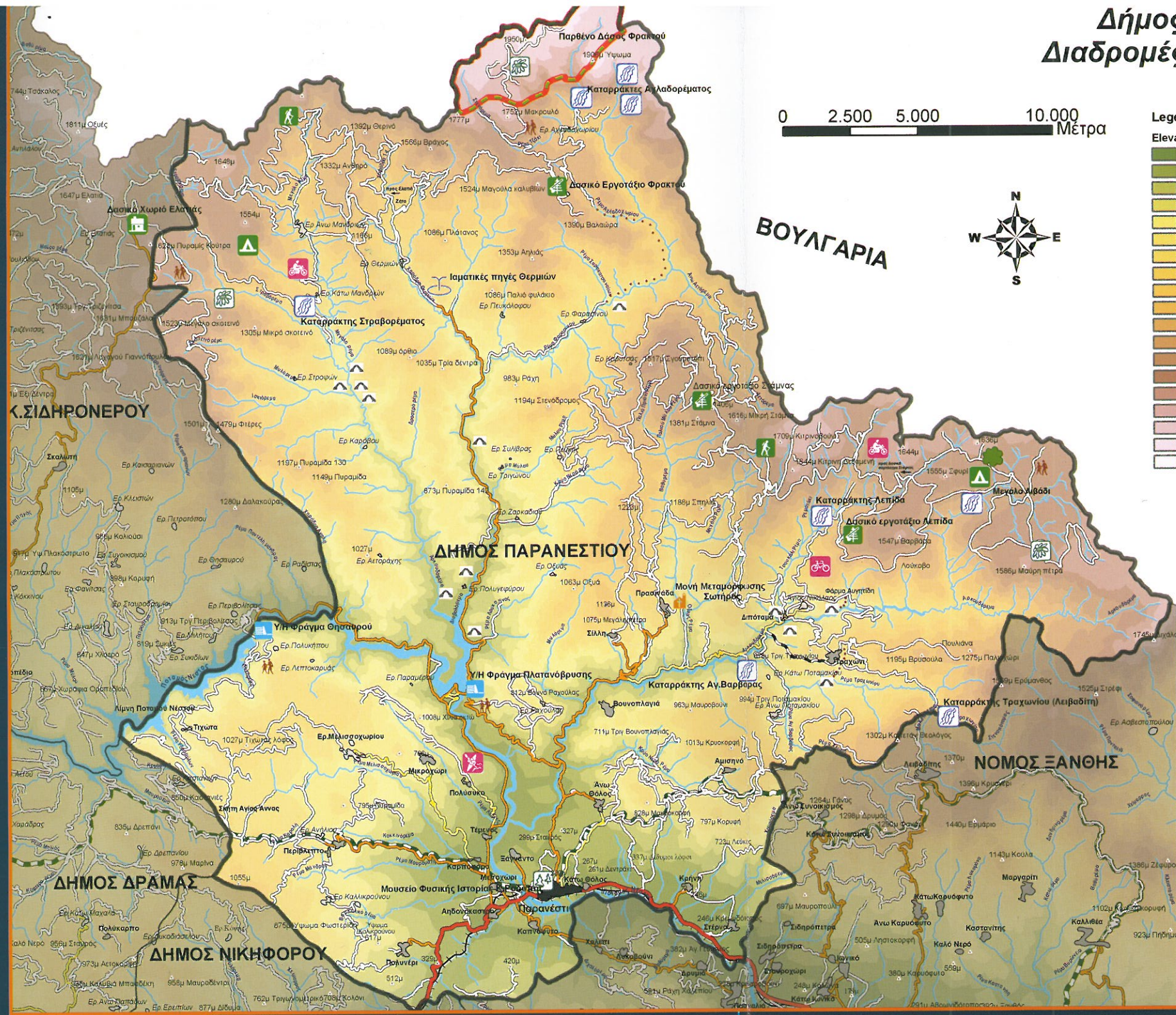
- Εθνικό οδικό δίκτυο
- Επαρχ. οδικό δίκτυο (ασφαλτ)
- Επαρχ. οδικό δίκτυο (χωματόδρομος)
- Δασικό οδικό δίκτυο
- Υπό κατασκευή
- Σιδηροδρομικό δίκτυο

Υδρολογικό δίκτυο

- Κύριοι ποταμοί
- Δευτερεύοντες ποταμοί
- Ρέματα
- Λίμνες
- Ορειβατικό μονοπάτι Ε6
- Περιοχή Natura 2000
- Μονοπάτι

Σημεία ενδιαφέροντος

- Δασικό χωριό
- Δασικό εργοτάξιο
- Θέση για ελευθ. κατασκ.
- Περιοχ. Φυσικού κάλλου
- Μουσείο
- Μονή
- Καταρράκτης
- Υ/Η Φράγμα
- Ιαματική πηγή
- Ποδήλατο βουνού
- Καγιάκι
- Μηχανή ανωμ. δρόμου
- Ορειβασία
- Περίηγηση
- Τυρφώνας
- Γεφύρια

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

ΝΟΜΟΣ ΞΑΝΘΗΣ

ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ

ΔΗΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ

ΔΗΜΟΣ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ

Τηλ.: 2524 022127, 022333, 022570 Fax: 2524 022333
paranest@otenet.gr

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ

Τηλ. - Fax: 2524 021020
deparane@otenet.gr

ΜΟΥΣΕΙΟ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ

Τηλ. - Fax: 2524 021010
Ανοιχτό καθημερινά (εκτός Δευτέρας) από 8.00 έως 14.30

ΚΕΝΤΡΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Τηλ. - Fax: 2524 021005
kpe-paran@sch.gr

Υ/Η ΦΡΑΓΜΑ ΘΗΣΑΥΡΟΥ

Τηλ.: 2521 091242
Επισκέψιμο καθημερινά από 8.00 έως 15.00

ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ

Τηλ.: 2524 022103

ΣΤΑΘΜΟΣ ΣΥΝΟΡΙΑΚΗΣ ΦΥΛΑΞΗΣ ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ

Τηλ.: 2524 022566

ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ Τηλ.: 2524 022199

ΚΕΝΤΡΟ ΥΓΕΙΑΣ ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ

Τηλ.: 2524 022222 - 022171 - 022381

ΦΑΡΜΑΚΕΙΟ ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ

Τηλ.: 25240 22252

ΔΑΣΑΡΧΕΙΟ ΔΡΑΜΑΣ

Τηλ.: 2521 057841, 057827, 057822

ΔΑΣΟΝΟΜΕΙΟ ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ

Τηλ.: 2524 022169

ΤΑΞΙ Τηλ.: 2524 022350, 022275, 022170, 022079

ΟΣΕ Τηλ.: 2524 022148

Δρομολόγια προς Αλεξανδρούπολη - Θεσσαλονίκη - Αθήνα

ΟΣΕ ΔΡΑΜΑΣ

Τηλ.: 2521 036569

ΚΤΕΛ ΔΡΑΜΑΣ

Τηλ.: 25210 32421
Δρομολόγια προς Ξάνθη - Θεσσαλονίκη - Αθήνα

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ ΡΗΙΟΧΕΝΙΑ

Τηλ.: 2524 022001-02 Fax: 2524 022031

ΤΑΒΕΡΝΑ ΔΙΟΝΥΣΟΣ

Τηλ.: 2524 022159

ΤΑΒΕΡΝΑ ΜΠΟΖΙΔΗΣ

Τηλ.: 2524 022203

ΤΑΒΕΡΝΑ ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ

Τηλ.: 2524 022550

ΤΑΒΕΡΝΑ Ο ΣΤΑΘΜΟΣ

Τηλ.: 2524 0 22322

ΧΙΛΙΟΜΕΤΡΙΚΕΣ ΑΠΟΣΤΑΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΡΑΝΕΣΤΙ:

ΑΘΗΝΑ.....	715χλμ.	ΚΟΜΟΤΗΝΗ.....	105χλμ.
ΔΡΑΜΑ.....	42χλμ.	ΞΑΝΘΗ.....	47χλμ.
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ.....	192χλμ.	ΧΡΥΣΟΥΠΟΛΗ (ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ), μέσω Καβάλας.....	110χλμ.
ΚΑΒΑΛΑ.....	80χλμ.	ΧΡΥΣΟΥΠΟΛΗ (ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ), μέσω Κεχροκάμπου	50χλμ.

Δ Η Μ Ο Σ Π Α Ρ Α Ν Ε Σ Τ Ι Ο Υ

ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ: ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ

*«από τις όχθες του Νέστου
στις πλαγιές της Ροδόπης»*

Π α ρ α ν έ σ τ ι

